

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

December 1953

Nr. 12

Randers Handskefabrik

**KJELDEN &
LARSEN**

Odinsgade 9

Randers

**Randers
Protokolfabrik**

Margarinefabriken **Blume**
RANDERS

Jngvard Bach
Mineralvandsfabrik
RANDERS

Chr. Rasmussen A/S
Møbeletablissement
RANDERS

Randers Fjerrenseri
Industrigaarden
RANDERS

**MØBELFABRIKEN
KOMFORT**
RANDERS

A. C. Justesen
Lædervare- og Seletøjsfabrik
RANDERS

Georg Kretschmer
Køkkenudstyr - Glas - Porcelæn
Kirkegade 5 Randers Tlf. 623

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).
Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører, Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache Fl. B. Larsen, Stockholm.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund, Ordrup 5075.
Sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.
Fosmark, Johs., overlærer. Redaktør af Pigråd. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø.
Øbro 8537.
Holt, Paul, seminarieførstander, cand mag., Århus.
Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.
Johansen, P. A., arkitekt, Bernstoffslunds Allé 80, Charlottenlund.
Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.
Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.
Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.
Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.
Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.
Møller, Poul, fabrikant, Skive.
Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense.
Olesen, Otto W., boghandler, Randers.
Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning.
Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.
Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101.
Schmidt, Otto, prokurist, Kolding.
Thestrup, K. (M. F.), dommer, Herning.
Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

Forsiden: Mindeankeret i Nyhavn for de danske sømænd, der satte livet til under Danmarks besættelse.

DEN MANGLENDE SKJE

Julenummerets indledningsartikel skrives af en nordmand. Mange danske modstandsfolk, der havnede i tyske lejre eller fængsler ser hen til samværet med norske kammerater som et lyspunkt i en mørk tilværelse.

Artiklens forfatter, pastor Peder Scheie, har sit virke i Strømmen ved Oslo. Tyskerne krævede under okkupationen af ham, at han skulle bryde den tavshedspligt, han havde som præst. Han nægtede det, blev som straf indespærret på Akershus og sendtes derfra til k-z-lejren Sachsenhausen ved Berlin, hvorfra han over Neuengamme hentedes til Sverige ved Bernadotte-aktionen.

Pigtråds red. har bedt meg skrive »noget« til julenummeret. Det holdt på å ikke bli noget av, for jeg visste ikke hva det skulle være. Så hendte det en de ting som gir oss god tid. Plutselig sviktet ryggen for en tid. Det gjør at jeg ligger her oppe i Norge en vakker desemberdag og blar i minnernes bok. Redaktøren vil ha meg til å nevne noe om oppholdet, ikke i Tyskland, men på Akershus. Derfor skriver jeg om de små tings betydning, eller skjeen som manglet.

For snart 10 år siden, skuddårsdagen 1944 var jeg havnet på Akershus. Det er den festningen som ligger innerst i Oslofjorden og som er kjent av alle dansker som kommer seilende inn til Oslo. Der på Akershus er det også et fengsel som tyskerne brukte. I det innerste fangerommet i første etasje var jeg havnet denne dagen. Jeg kom fra et forhør, frimodig og glad, og var tilfreds med tilværelsen. Rommet var som alle ande celler, men der var en ting som

jeg savnet, og det var en så nødvendig ting som en skje å spise med. Gaffel eller kniv var det selvsagt ikke snakk om. Etterhvert som tiden gikk så ble det mer og mer brysomt å være uten noe å spise med. Å drikke silde-suppen var vanskelig nok og å spise grøt uten redskap tog seg vel fornøydlig ut for titteden i nøkkehullet, men ikke for meg. Spurte jeg ganggutten, fikk jeg bare til svar: »Hast du Geld?« (»Har du penge?«) Noe måtte gjøres. Like utenfor cellevinduet står en av de tyske kontor-damene. Nød bryter lover, både den tyske lov som forbyr samtaler gjennom cellevinduet og den norske som forbyr samtaler med dem som hjelper tyskerne.

— Undskyld, kan de skaffe meg en skje?« lyder det nokså umotivert fra meg.

Hun svarer ikke med engang, men ser seg forsiktig omkring. Istedet for et svar kommer det et spørsmål.

- Er De en av de dødsdømte?
- Hvordan det?
- Det er cellen for de døds-

dømte De befinner Dem i.

Med et løfte om å forsøke å skaffe den omtalte skje, var samtalen slutt. Jeg var overlatt til meg selv igjen. Men fra nå av var det en annen celle. Det ble et annet innhold. Med ærefrykt så jeg meg omkring. På den samme krakk og ved det samme bord hadde de sittet før meg, ukjente menn og gutter. Det store alvor hadde fylt deres sinn. Her hadde livets store og små ting passert revy. Og i den samme seng hadde de ligget den siste natten i dette liv og ventet på å bli kalt ut til den store avgjørelsen. De ble dager og uker på evighetens tærskel, tid og evighet gikk over i hverandre. En forunderlig og rik tilværelse full av opplevelser. I stillheten og ensomheten ble alt nytt. 12 uker fulle av bare glede. Slik kan en fengselscelle forvandles til et tempel. Merkværdig og dog sant. Slik hadde det vært for de som ikke var mere. En 18 års gutt hadde skrevet med blyant bak på blandingslemmen:

— å tro det er å hvile på hans fullbrakte verk i døden kunne smile, i sorgen være sterk.

— — —

Årene er gått siden dengang, men de dager vil leve videre og minne om det egentlige, det som holder i tid og evighet.

En gledelig jul ønsker jeg kjente og ukjente venner i Danmark.

PEDER SCHEIE

ET LILLE DANEBROGSFLAG

En sandfærdig novelle

Lille Else elskede moster Inga. De to havde hele eftermiddagen travet og trænet ude i sneen.

Det var een af de første decemberdage, hvor solen stod højt og skinnede på den glitrende sne, og hvor der efter det store snefog for to dage siden, lå masser af sne lige parat til at køre og glide på, og Else jublede.

Moster Inga havde for 14 dage siden foræret hende en kælk til hendes 4-årige fødselsdag, og mor havde givet hende sneski, og nu skulle begge dele prøves.

Først kælkede de, de fandt små bakker og skråninger, hvor der ikke kom andre, og susede efter Elses mening, i vældig fart ned ad dem. »Det er godt moster Inga, at vi har skidragter på«, råbte hun, når det gik særlig galt til. Stemmen var helt oppe i den høje diskant.

Bagefter gled hun på sine små sneski, det gik ikke så godt, skønt de asede af fuld kraft.

De var rødkindede og trætte begge to, da de i mørkningen nåede hjem til den store villa, hvor Elses far og mor boede.

Inga boede midlertidig hos søsteren og svogeren, og havde om formiddagen været nede i byen for at købe ind til en julepakke til Thor, som sad i en tysk k-z-lejr, og når Elses mor blev færdig med sin konsultation, skulle den pakkes. Det var Agnes bedst til, ingen kunne som hun få alt til at ligge fast og jævnt i pakken til svogeren.

Lidt efter kom hun, og de drak kaffe i hjørnet i dagligstuen under den røde lygte.

»Hvor vi sidder hyggeligt her,« lød det pludselig fra den lille pige.

De to kvinder smilede til hinan-

den. Det lød så morsomt, at så lille et barn kunne føle hyggestemningen og udtrykke den.

De gav sig bagefter til at finde indkøbene frem til levnedsmiddelpakken.

»Se hvad jeg har fået blomsterhandleren til at lave,« sagde Inga og viste søsteren den lille bitte juledekoration, som ikke måtte fylde for meget, det gjaldt jo om at få så meget spiseligt i pakken som muligt. »Den er yndig«, mente Agnes.

Else sad på bordet og fulgte spændt med i det alt sammen.

Af de voksnes samtale havde hun endelig fundet ud af, at onkel Thor

opholdt sig i noget, der hed Tyskland, og at der ikke var rart.

Med sit barnlige instinkt forstod hun den dødelige alvor, der lå bag disse forsendelser, og at selv de ting, som hun gerne ville have, æbler, bolcher, honning o. l. ikke måtte røres, fordi det var så vanskeligt at skaffe det, og alt sammen skulle gemmes til onkel Thor.

»Får han ikke noget at spise nede hos tyskerne?« spurgte hun pludselig.

Agnes og Inga så på hinanden, de ønskede ikke at så had i barnets sind. Så gik Inga en mellemvej. »Jo, noget får han«, sagde hun.

Det lyste op i barnets ansigt. »Ja, der er da også rare tyskere til. Er der ikke, moster Inga?«

Ingen svarede, og barnet forstod,

„Ikke sandt, moster Inga“, gentog den lille, „der er da een rar tysker?“

og fik igen det bekymrede og grublende udtryk, og da Inga så på hende, synes hun, at den lille pige med de kloge øjne næsten tiggede, da hun ivrigt spejdende så op i sin mors og mosters tillukkede ansigter.

»Ikke sandt moster Inga«, gentog den lille, »der er da nogle rare tyskere i koncentritra ..«

»Koncentrationslejren,« hjalp moster Inga.

»Ja, der er da nogle rare tyskere.«

Ingen svarede.

»Der er da een rar tysker, der giver onkel Thor mad«, blev barnet ved og så bedende op på sin moster.

Hun elskede onkel Thor over alt. Moster Inga så på hende.

»Ja, sagde hun endelig, der er nok een rar tysker«. Hun måtte tage byrden fra barnets sind.

Else gav sig igen til at lege med sine små ting, og da hendes mor et øjeblik var gået ud af stuen, og moster Inga vendte ryggen til, puttede hun lynhurtigt noget ned i pakken. Hun ville også sende onkel Thor noget.

Først da både papir og snor var bundet forsvarligt om, og der var skrevet adresse på begge sider af pakken, lød det fra barnet:

»Else vil også sende onkel Thor noget.«

»Hvad vil du da sende?« spurgte moster Inga intetanende.

»Jeg har puttet det i. Så bliver han så glad«, svarede barnet og så glad op på dem begge.

»Hvad har du puttet i?« spurgte Agnes mistroisk.

»Jeg har puttet en gave i pakken«, svarede Else og så forskrækket på sin mors dystre mine.

»Hvad har du puttet i Else?« spurgte moster Inga med blød

stemme og tog den lille pige på skødet.

Det trak op til gråd.

»Du skal ikke græde«, sagde Inga »det er så sødt af dig, at du vil sende ham noget, men du må fortælle os, hvad du har sendt ham.«

Else svarede ikke.

»Forstår du lille Else, sagde hendes mor indtrængende, »der må ikke være andet i den pakke end mad, det forlanger tyskerne, ikke engang et brev må der være, og hvis der er noget som helst andet end levnedsmidler i pakken, så får onkel Thor den ikke.«

»Hvorfor ikke?« spurgte barnet, »den rare tysker skal nok give ham det.«

De så fortvivlede på hinanden. »Der er nok ikke andet for, end vi må pakke den op igen, og den var nu bundet så dejlig fast«, sagde Agnes.

Den ærgerlige nuance i modrens stemme undgik ikke barnet.

»Jeg ville jo bare gøre ham glad«, forsvarede hun sig.

Ungen tudbrølede nu. »Mit lille flag.«

»Dit lille danebrogflag«, gentog moster Inga, der vidste hvor stor en gave det var fra barnets side. Hun havde fået det lille silkeflag på sin fødselsdag og havde leget med det siden.

»Du kan lige tro, at han ville blive glad for det, men vi må jo ikke sende, hvad vi gerne vil. Det må moster Inga heller ikke.«

Agnes var allerede gået i gang med pakken igen.

»Ja, det er vel nok skørt«, sagde hun, »at et lille barns kærlighedsgave skal kunne vælte det mægtige Tyskland, men sådan er det altså«. Hun havde allerede fået den store pakke åbnet igen og rodede efter

flaget. Ned til Siden fandt hun det, indsvøbt i et lille stykke hvidt papir.

»Bevar mig vel«, mumlede hun »hvad kunne der ikke være sket, om man havde fundet et lille dansk barneflag i en pakke til en politisk fange. Jeg kan levende forestille mig deres råben og gestikuleren.

Man ved aldrig, om de kunne hitte på at gøre ham fortræd og kalde det sabotage mod det tyske rige.«

Endelig fik hun samlet pakken, og Inga skyndte sig at løbe på posthuset inden lukketid.

Nicoline Fosmark.

En franskmand

OG HANS

KAMMERATER

Al fæge Børge Næsted, Odense

I koncentrationslejren Neuengamme stod jeg en eftermiddag og opererede med mine elendige 5 instrumenter, mine to unge hjælpere — en fransk dreng og en ung belgier. Instrumenterne var ikke rene — vi kunne ikke koge dem; vi havde ingen vaskemidler og ingen forbindsstoffer.

Alligevel opererede vi — alligevel opererede jeg. Selv uden bedøvelse og forbindingsmaterialer kunne vi dog lindre vore forpinte fangekammerater, og — i februar 1945 — give dem en chance for at holde ud — for at holde ud til den dag, vi næppe vovede at tænke på.

Vi var 3—4 læger med 550 syge kammerater og de færrest mulige hjælpemidler, men selv under de vanskeligste forhold for læger og patienter må man dog gøre forsøg på at hjælpe.

Nogle franskmænd kom slæbende med en kammerat, der var kommet til Neuengamme dagen før, og nu ikke længere kunne udholde smerterne af en betændelse i den venstre arm.

J. E. OLSENS ENKE

Frøavl og Frøhandel

Linnésgade 14

København K.

NIELS HOLST & SØN A/S
LYNGBY

Engelsen & Schrøder

KØBENHAVN

DER ER FORSKEL PAA LEKSIKA!

Lad Boghandleren vise Dem

HAGERUPS LEKSIKON

— et Kvalitetsværk!

Dansk

Forsølvnings Anstalt

KØBENHAVN

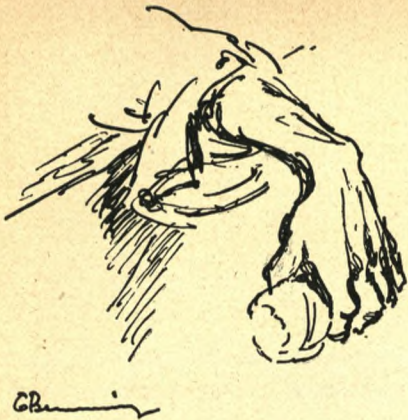
Jespersen og Pios Forlag

KØBENHAVN

ALFRED G. HASSING'S
FORLAG A/S

København

Uden bedøvelse, med urene instrumenter, åbnede jeg for betændelsen og forbandt ham med indpakningspapir, vi havde fra noget dansk rugbrød, vi havde fået til lejren dagen før.

Trods smerterne klarede han operationen godt, og hans venner hjalp ham tilbage til hans lejr.

Så kom luftalarmen, og vi kunne ikke arbejde mere. Efter et par timer kom lyset igen og en af den lige opererede franskmænds venner kom for at hente mig hen til den syge mands lejr. Patienten havde fået en svær efterblødning, og selv om jeg skiftede forbindingen med nyt papir, var det dog klart, at manden ikke kunne leve længe.

Jeg trøstede ham så godt jeg kunne ved at fortælle om Rhinovergangen og hentede en stump franskbrød, som jeg gav ham og sagde, at han af det skulle hente kræfter efter operationen.

Næste morgen blev jeg vækket af et stille: »Bon jour, docteur« i stedet for det sædvanlige brølende »Aufstehen schnell« — om jeg ville komme til franskmænden med betændelsen på armen.

Jeg så straks, at manden var død. Udmattelse, afkræftelse, sygdom og operation, dårlig forbindelse — En fransk frihedskæmper havde mødt sin hårde skæbne.

Måske den vigtigste opgave for en læge i fangenskab var at være sikker på, at de kammerater, der

blev ført bort som døde, virkelig var døde.

Her var ingen tvivl!

Jeg talte lidt med hans kammerater og ville til at gå til mit arbejde, da en af den døde venner greb mig i armen: »mais la pain«.

Jeg så da, at den døde højre hånd stadig — i døden — var knugget om den humpel brød, jeg havde givet ham aftenen forud, »Han døde lykkelig« sagde en af franskmændene stille. »Han lå hele tiden efter operationen og talte om, at nu havde han et stykke »pain blanc« — nu skulle han komme sig — nu var krigen snart omme, nu var de snart hjemme i Frankrig — nu skulle han snart spise sit eget hvide brød — nu blev alt snart godt.«

Vennen døde med det hvide brød i hånden — symbolet på Frankrig. Vennerne havde våget over ham hele natten, ingen af dem — sultne og udhungrede som de var, havde rørt brødet.

Franskmænd stjal ikke fra døde kammerater.

Men nu, da jeg — giveren af det hvide brød — var der, — spurgte de, om de måtte dele brødet.

Jeg tog det selv ud af den døde franskmænds hånd, og gav det til de overlevende venner. De trængte også til det.

Måtte denne oplevelse mellem fanger bringe bud videre om sammenhold, trofasthed og opofrelse til alle, der ikke har fundet skæbnen som fange i en koncentrationslejr.

For mig står disse franskmænds holdning — udhungrede, syge, udmattede og legemligt elendige, men moralsk ukuelige, som et eksempel, få af os andre kan opleve. De hjalp den dødssyge, vågede over ham, værgede hans ejendele.

Måtte blot een af dem læse denne hyldest til dem, der i den yderste nød var tro venner og vogtere af fædrelandets moral.

BØRGE NÆSTED.

»Adam, hvor er du - - « ?

Toget med fangetransporten havde — efter uendeligt mange timers kørsel, rangeringer og holden stille i uendelig venten — endelig nået sit bestemmelsessted. Ad et sidespor var det ført direkte til lejrens ydre område. De tætpakkede kreaturvogne tømtes for deres menneskelast under nervøs opsigt. Marchkolonne formeredes og fangerne skred langsomt frem ad betonvejen. Den hvide, rene nysne dæmpede deres fodtrin, tyst og uvirkelig gled massen frem i den mørke decembertid. De omkringliggende tyske vagtposter gav snærende udråb fra sig og sammen med synet af det høje pigtrådshegn ved vejens ene side lagde det et knugende tryk over den trætte skare.

En ubeskrivelig lugt lå over egnen og stærkere blev den — en lugt af lig, klor, urin og råddenskab, og da kolonnen svingede ind gennem porten og ind på lejrens store appelplads, lå dødens trykkende atmosfære som et råddent ligklæde

over hele det dystre sceneri. Den lange række af lave barakker skimtedes gennem mørket og den disede luft. Dete var altså koncentrationslejren.

Men det værste af alt: På uberegnelig vis var der af nogle af de gamle fanger rejst et grantræ ude i siden af den store plads, der i mørket synes uendelig. — Det var den 23. december.

Den knap 22 meter høje gran — nøgen og forpjudet — var forsynet med tændte elektriske pærer, der sendte sin strålende glorie ud i den bælgmørke, tågede morgen. Så grelt, så skærende en disharmoni, så djævelsk virkede hele sceneriet i den forpastede luft og i den dødens stilhed, der herskede i denne tidlige morgentime, at det fuldstændigt tog vejret fra de nyankomne. Det tændte træ stod som et ensomt, glemt og efterladt tegn på en menneskelighed, som ikke mere var til.

Dette var dødens forgård, og det

»Det levende Lys«

Asp Holmblad

BLEGDAMSVEJ 104

HECTOR

Kvalitet

Udvalg

Pasform

Aktieselskabet

DALTON

St. Kongensgade 59

Kbh. K

F. MEYER & CO.

Kronprinsessegade 54

København K

Central 3521

Frederikssund

Andels-Svineslagteri

$\frac{1}{2}$ Carl Petersen

Holbæk Tommerhandel

Knud Hansen

Cigarhandler

»Astoria«

Holbæk

$\frac{1}{2}$ **HOTACO**

HOLBÆK

L. Levison junr.

AKTIESELSKAB

KØBENHAVN

Nordisk Kartonnagefabrik

København S.

BERKEL $\frac{1}{2}$

Gl. Strand 46

København K.

Tlf. C. 588

Frederiksberg Handelsbank

Aktieselskab

Aktieselskabet

HOLGER PETERSEN

København K.

føltes stærkt og instinktivt, man vidste det, som dyr ved det, når dødens ånde står dem i næsen.

I samme nu, indtrykket af dette brutalt havde aftrykt sig i hver enkelt bevidsthed, blev der i det varme, bankende menneskehjerte ætset et frysende stik, der for de flestes vedkommende senere isnede sig sviende ind i sjælen og skabte en plet af hjertekulde, som ingen af dem nogen sinde kunne frigøre sig for. — — —

Dagens arbejde var ophørt. Frysende i de utilstrækkelige pjalter, som var tildelt dem ved ankomsten, efter at deres gode tøj var frataget dem, var fangerne som en kvæghjord drevet ind i den overfyldte barak. Som tætpakkede rotter i en fælde skubbede, bandede og trådte de på hinanden. Kålrabisuppen med dens ubestemmelige og stinkende indhold var fortæret. Sulten kender ikke til kritik.

Nu var det nat. Nu var der ro, så roligt, som der kan være, hvor 700 trælle er stuvet sammen på en plads, beregnet til kun en fjerdedel. Jo, natten var barmhjertig. Den trange plads i køjen med de snavsede og pjaltede tæpper afgav det leje, som selv det usleste dyr har krav på. Nu sov alle. Selv bødlernes betændte hjerner krævede hvile. Nu sov også de, disse ondskabens yngel, og kniplerne var faldet ud af deres kraftløse hænder.

Mørket afgav en sælsom fred. Når man blot vænnede sig til at være vågen et stykke ud på natten, og varede det end så kort, inden udmattelsen tvang det trætte legeme i søvn, i den stakkede stund blev det tilladt tankerne at beskæftige sig med dem derhjemme. I disse korte stunder samledes viljens bristede tråde.

Den beklumrede luft var fyldt med lyde fra de mange ulykkelige mennesker, der var en uafsladelig hvisken, mumlen og tryglen. Vaa-gen og i søvne — i et sprogligt virvar — anræbte de forpint deres gud, de døende bad og stønnede. Nogle af dem var stille.

Var der da ingen gud til?

»Et helvede, et forbandet helvede«. De to kammerater førte ofte en

hviskende samtale. Klemt inde i den smalle køje lige oppe under barakens loft, havde de vænnet sig til at være vågen på samme tid. »Et forbandet helvede«, sagde han. »I dag slog de øjet i stykker på en polak, der brød ud af kolonnen for at snappe en runken rødbede fra en affaldsbunke. Mens en kapo i ubændig raseri med et kabelstykke sønder slog hans hænder og ansigt, proppede han skyndsomst rødbeden i munden. Stakkels mand, han nåede ikke at få den slugt, han måtte spytte det hele ud af sin lemlæstede mund. Åh, de sataner«. —

»Ja,« sagde den anden trætt, »Guds veje er uransagelige«.

»Og dog tror du stadig på den gode gud? Polakken var sulten til døden, som vi andre er det. Måske har han også bedt om det daglige brød«.

»Har du bedt om det daglige brød til os?« spurgte den anden.

»Nej. — Jeg har ofte prøvet i en stille natstund, men er altid fal-

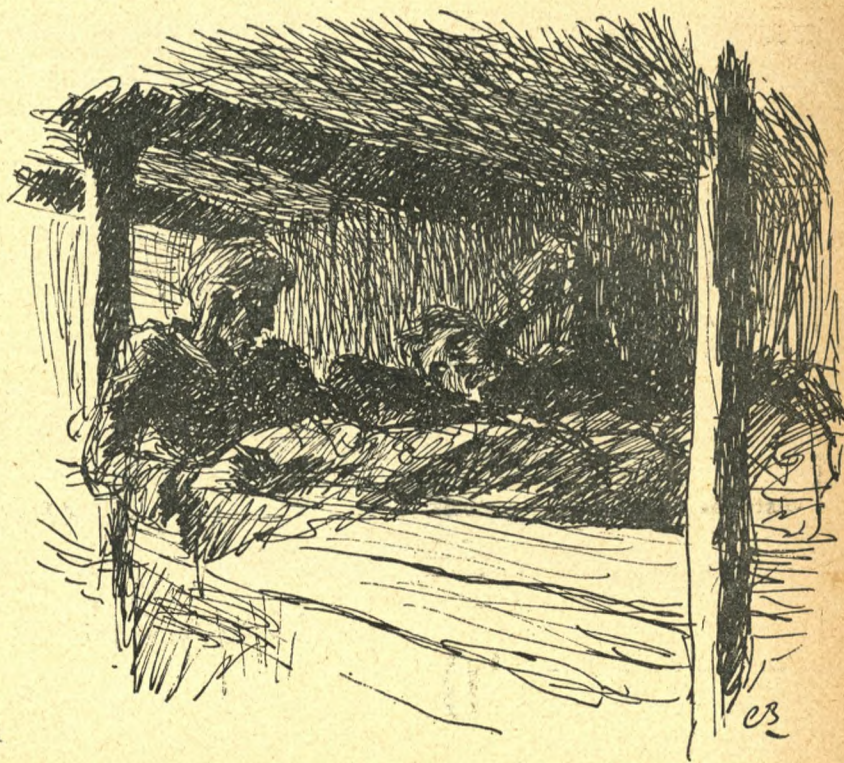
det i søvn. Vorherre har ikke givet mig så mange kræfter, at jeg kan bede fadervor til ende«. — Han var ikke bitter på Gud. Han troede bare ikke på ham. Ikke mere. Det var for ussel dette her.

»Hvis du virkelig tror på Gud, vil du finde styrke deri, kun Gud kan frelse os fra dette frygtelige sted«.

»Hvad så med de mange tusinde, som aldrig kom herfra, som døde i snavs og lidelse, og som ikke engang havde en hånd at kunne holde i sin i den sidste stund. Hvordan vil du forklare, at nogle skal gøre sig håb om at komme herfra og andre ikke? Tør du tro på, at skaberens kan gøre forskel på sine børn?«

»Den kristne tro har båret mennesket i årtusinder, den vil stedse være menneskehedens og dermed kulturens bærende faktor«.

»Hvordan kan du tale om kristendom i disse omgivelser. Se dig om, det er et pauvert resultat efter to

**HOLBÆK
AMTSTIDENDE**

SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR
HOLBÆK KØBSTAD OG
OMEGN

Jensen & Olsen

El-Installationsfirma
Holbæk Tlf 365

*Holbæk Amts
Sparekasse*

Handelskompagniet

Aktieselskab
HOLBÆK

**Joh. Michaelsen
& Søn**

Tlf. Holbæk 157

E. HENNINGSENS

Boghandel

Tlf. 26 Holbæk Tlf. 1026

AULIN

FREDER KSBORGGADE 34—36 . KØBENHAVN K

RUHE

Fjernsyn

Sct. Knudsvej 23 B

København

Ugebladet

UDE OG HJEMME

Vendersgade 31 . København K.

Ib Magnusson

Bredgade 22 . K.

BOGTRYK . STENTRYK . OFFSET

Aschehoug Dansk Forlag

Krystalgade 16 — K

**JOHN R.
HANSON**
STEMPELFABRIK
GRÅVOR
ANSTALT
LAASE
YALE
HOLLER

Butik:
NY ØSTERGADE 3
Kontor og Fabrik:
ØSTERGADE 26

Etabl. 1877

Tlf. Central 354 (5 Ledn.)

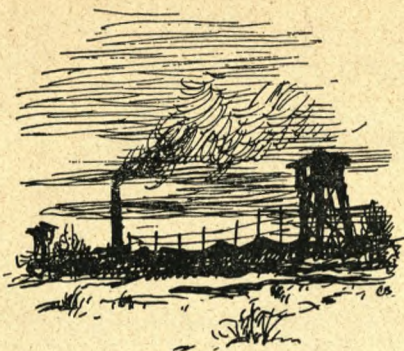
FLEMMING B. MUUS:

»Der kom en Dag«

Kr. 9,75

THANNING OG APPELS FORLAG . København

tusinde år. Det er menneskelighed, der er brug for, blot et allermindstemål af menneskelighed.»

De mødtes på reviret nogle dage senere. Den ene med en svullen hals. En lægefange snittede luft. Den anden med en fremskreden lungebetændelse.

»Vi kristne ved, det er Guds dom«, stønnede han den følgende nat. Mere havde han ikke at sige, han var uden kræfter, øjnene skinnede af feber i det udtærede ansigt. Al modstandskraft til livets fastholden var brudt. »Jeg kan ikke gøre for det«, sagde den første, »men jeg er kommet til at tro, at det at være kristen, det er at indskrænke sig som menneske. Det at give sig kristendommen ukritisk i vold er fejhed for livet, det er at flygte fra det barske i virkeligheden. Det er et forsøg på at gå fra det ansvar, man som menneske har for menneskeheden. Gud har ikke skabt mennesket i sit billede, det er mennesket, der har skabt Gud og i sin indbilskhed gjort det i sit eget. Det er en hån mod skaberen af livet. Det er menneskets største selvbedrag. Om mennesket dog kunne finde sig selv«.

Da barakkens skodder blev slået til side, og det grå, triste morgenlys sammen med den kolde januarluft strømmede ind gennem de åbnede vinduer, stod der en bære med to lig på det snavsede gulv. De to sparkvækkede — selv til døden sygeligbærere var i gang med deres makabre morgenjob. Og de kendte det. Eet lig på den led, et andet modsat og på samme bære, så var

de fri for at gå to gange til krematoriet og trods svigtende kræfter, vejede disse benrade jo næsten intet.

Nu lå de der, de to lig, tavse for stedse. Den ene med et hjerte brændende af tro på kristendommens gud og hans almægtighed. — Nu var det bristet. Den anden med et bankende hjerte i trods og vrede mod den religion, der autoritativt gør forsøg på at retfærdiggøre alt, også ondskaben, med en kæmpetro på det menneskelige fællesskab, udviklet i sandhed og skønhed. — Også det var nu koldt og stille.

Stueældste tog snoren med nummerskiltet af halsen p åde døde. Tilstrækkelig elendighed dræber medlidenheden. I udtværet spyt på deres knoglede og indfaldne bryst

skrev han med blækbleyant deres fangenummer. Dødens hånslængte kvittering til livet — — —.

Eller var det — — —!

Var det Gud selv, der kærtegnede deres kolde, stille legeme og undrede sig over sit eget billede?

Røgen slog morgenmuntert i vejret fra krematoriets høje skorsten. I brede elegante sving lagde den sig over den barfrosne lejr og dens trælle. En af dem, der skubbede den tunge tipvogn frem ad skinnerne, gned sig om næsen: »Fy for satan«, fnøs han.

Han var stærk og sund — endnu.

Han var lige ankommen med gårdsdagens transport fra sit hjemland.

— — —

Svend Renner.

Kommunal behandling af een af vore kammerater

Hovedpersonen er een af vore kammerater fra besættelsestiden. — Vi kalder ham »P« — han fylder 65 år om nogle måneder og er foreløbig erklæret 65% invalid, men vil efter ulykkesforsikringens og lægernes udsagn antagelig få invaliditetsprocenten forhøjet til 75.

P. er meget syg, han får ofte ildebefindende og falder om, derfor kan han vanskeligt gå ud uden ledsager.

Han besøger af og til ulykkesforsikringen, hvor besættelsestidens invalider og øvrige skadelidte altid møder stor venlighed og hjælp-somhed. Under eet af disse besøg anbefaler frk. Keller, at »P« skal søge invaliderente, inden han bliver 65 år, og »P« får udleveret et vældigt skema, som K. H. er ham behjælpelig med at udfylde; her fra kontoret ringer og skriver vi efter de krævede attester og oplysninger,

men i nogle tilfælde må P. naturligvis møde personlig.

Og nu træder person nr. 2 ind billedet. — Han er assistent på et socialkontor — vi kalder ham »A«.

Selvfølgelig skal »A« have mange oplysninger; han skal vide, om P's forældre — der døde i 1911 — nogen sinde har fået socialhjælp eller fattighjælp — han skal se P's bankbog (hvorpå står 10 kr.). Han skal vide, hvem der var den skyldige part i »P's« skilsmisse for mange år siden, og han skal have at vide om »P« får gaver o. s. v. — o. s. v. Endelig skal »P« forevise de to sidste giroaloner for modtagelsen af invalidebeløbet fra ulykkesforsikringen — men har dem ikke o. beder »A« ringe til U. F., hvor han på eet minut kan få tallet dokumenteret.

Men »A« siger, at dem må han skaffe, »han har jo ikke andet a

Morsø Støbegods

Holbæk

Tlf. 134

Blyantfabriken VIKING

København S.

*Næstved
Tidende*

PETERSEN & PETERSEN

Holbergsgade 15, København

Tlf. 452 & 11452

Rasmussen Kert

Urmager og Guldsmed
STEGE

Aktieselskabet

KØBENHAVNS BRÆNDSELS KOMPAGNI

*Sikker Indskudsbank
Kvik Forretningsbank*

Møns Bank

— ØENS BANK —

Maskinfabriken **VULKAN**
HOLBÆK

W. Micho Jensen

Læderhandel

Stege

Tlf. 4220

CHR. KANSTRUP

Herremagasin

Stege

Tlf. 4560

Johs. Rasmussen

Boghandel

Tlf. 4426 (2. Ledn.)

Tanggaard Hansen

Fotograf

Stege

Tlf. 4457

Møns Tapet- & Farvehandel

J. Chr. Jensen

Tlf. 4530 Stege Giro 40081

Fotograferne
ECHWALD

STEGE

J. Christensen's
Møbelforretning

STEGE

ALBERT HANSEN

»Frugthuset

Tlf. 4654

Stege

Installationsforretning

A. J. Balle

Tlf. 4305

H. P. Hansen A/S

STEGE

Tommerups Bogtrykkeri

Stege

Tlf. 4034

bestille«. — Der var i det hele taget så mange formaliteter og så lidt forståelse, at »P« kom hen til K. H.'s kontor — og havde opgivet det hele. Han kunne ikke mere og ville slet ikke søge, hellere undvære de penge og slippe for alt det vrøvl. —

Jeg ringede til »A« og meddelte, at jeg ville ledsage »P« ud på socialkontoret, og dagen efter blev vi modtaget af »A«, og jeg bad om at få oplysning om, hvad der manglede i, at sagen kunne færdigbehandles — bad ham ringe til U. F., og det lod nu til at disse ganske selvfølgelige ting kunne ordnes ret nemt.

Under samtalen med »A« blev der lagt et brev ind på »A's« bord og »A« sagde: »Tja, der kan man se, det er et dødsfald — statistikken viser, at der er balance i tingene — hver gang vi får en ny invaliderentemodtager, dør en anden, det stemmer næsten altid. —

Denne kommunale betragtning var uden interesse for »P« og mig, så jeg spurgte, hvor længe det nu ville vare, inden afgørelsen forelå og fik det svar: »Det kan man aldrig vide. Måske nogle måneder, måske 2 à 3 år« og så fik vi et nyt eksempel. Hr. A. fortalte om 2 søstre — de led begge af kræft, og søgte invaliderente samtidig. — Hr. A. syntes, at den ene af søstrene så mere medtaget ud end den anden — men »det var nu alligevel den anden, der døde først efter 2 års forløb, inden hun fik sin bevilling. — Den anden søster havde underlivskræft og døde noget senere — pudsigt nok samtidig med at hendes bevilling kom!«

Dette er en kommunal embedsmands udtalelser til en 75% invalid, hvis nerver er i den dårligst mulige forfatning. Jeg skrev no-

taterne ned senest en time efter hjemkomsten fra hr. A.

Vor syge kammerat »P« sad med forstenet ansigt — hans tanker kender jeg ikke. — Jeg fulgte ham hjem og talte med ham om helt andre ting på hjemturen. —

At hr A ikke er sin plads voksen er vel hævet over enhver tvivl, men et andet spørgsmål — kan en »behandling« som ovennævnte af en overnervøs og syg mand ikke indebære en stor fare for patienten, og burde der ikke netop på et sådant kontor ansættes en mand, der både havde psykologiske evner, takt og en lille smule finfølelse. —

H. KORNBECK.

Måske vil denne beretning virke voldsom på nogle.

De fleste er jo så glade for, at vi har et gennemdemsokratiske land. Offentlige kontorers adfærd er i mange henseender en prøvesten på, om det blot er ønsketænkning eller en realitet.

Desværre foreligger der jo mangfoldige beretninger om dårlig behandling på offentlige kontorer af folk, der er lidt stiltfærdige i deres fremtræden, hvorimod de, der er brøsigge eller har en stærk organisation at referere til tilsyneladende har lettest ved at blive venligt behandlet.

F-k.

En dårlig samvittighed den egentlige årsag til landssvigernes rumlerier

De får aldrig den gode samvittighed, og derfor er de vrede

Hvorfor kæmpede vi? Det er et af de spørgsmål, der meget ofte dukker op, når tidligere modstandsfolk kommer sammen.

Spørgsmålet kan også få en anden variation, der fremkommer ved en ganske lille tilføjelse, når man f. eks. siger: Hvorfor kæmpede vi i grunden? Har spørgsmålet denne form, er det ofte udtryk for en vis depression. Når indsatsen var så stor og resultaterne sidenhen så ringe, var det så egentlig ikke en fejl, at vi gjorde indsatsen?

Går man nærmere ind på spørgsmålet, viser det sig, at svarene, de enkelte giver, er vidt forskellige.

Kæmpede vi blot for at jage tyskerne ud af landet?

Flemming B. Muus's hustru Warinka Wichfeld, en datter af

den berømte Monicha Wichfeld, siger i en bladudtalelse, at der ikke er grund til skuffelse, for vi kæmpede blot for at jage tyskerne ud af landet, og det lykkedes.

Synspunktet har den fordel, at det giver en vis fred i sindet, og det har evne til at være et aktiv for mange, der psykisk har lidt meget under udviklingen fra 4. maj 1945 til i dag.

Det er dog langt de færreste, der kan affinde sig med Warinka Muss's synspunkt.

I en radioudsendelse fornylig i anledning af 10-årsdagen for den meget omtalte sabotageaktion i Langå, kom dr. med. Jørgen Røjel ind på spørgsmålet. Han sagde noget om, at det land var lykkeligt, der havde oplevet en sådan tid. Den betød det godes sejr over det onde, for

Mejeriet U. K.

Brødstrup

$\frac{1}{2}$ A. Knudsens

Læderfabrik
Ebeltoft

SAMSØ

ANDELSSLAGTERI

Knud M. Flytkjær

Isenkram - Glas - Porcelæn
Brødstrup Tlf. 44

A/S Auning

Savværk og Tømmerhandel

RANUM BY OG OMEGNS

SPAREKASSE

Installatør

A. C. WISTOFT

Bredgade

Brødstrup

NORDJYSK FRØ-KOMPAGNI

HJØRRING

Aage Bank

Smedemester
Brødstrup

Hans Kaas

Glas, Porcelæn, Køkkenudstyr
Hjørring

$\frac{1}{2}$ Løkken Bank

Filial af
A/S Hjørring Discontobank

Snedkermester

ANKER MADSEN

Bredgade 4 Brødstrup

Børge Christensen

Georg Christensens Eftf.
Hjørring

**Hirtshals Sejlmageri &
Riggerværksted**

Hans Olsen
Tlf. 227

Munch Christensens

Boghandel
Nørregade 22
Tlf. 33 Vejle

**Chr. Lauritzen
& Co.s Eftf.**

Hjørring

BRØNDERSLEV
SPAREKASSE

Birk & Boe

Hjørring

A/S SKAGEN KUL OG
TRÆLASTFORRETNING

Continental

Vin Import
Vejle

Chr. H. Nielsen jun.

Aktieselskab
Hjørring

Aktieselskabet
SKAGENS BANK

Vejle Listefabrik

v/ J. C. Jørgensen & Sønner

Marinus Madsen $\frac{1}{2}$

Hjørring

WILLIAM LERCHE

Skagen

Tlf. 312

HARALD THISTED

Thorsager Savværk
Tlf. Vejrumbro 42x

Boligmonteringen

Hjørring

M. BECK

Bindslev

en tilværelse under nazismen var ingen menneskeværdig tilværelse. Han henvendte sig også til forældrene og opfordrede dem til at fortælle deres børn om det, der var kæmpet, det der var kæmpet for og det, der var kommet ud af det. Henvendt til de efterladte sagde han, at de skulle trøste sig med, at deres faldne sønner og døtre havde gjort deres indsats i fædrelandets ånd.

Tanken i disse betragtninger rækker jo langt videre end til at trøste sig med, at vi opnåede det, vi havde kæmpet for, nemlig at jage tyskerne ud af landet, for eftertiden skal tage kampen og kampens motiver med ind i børneopdragelsen til inspiration. Man skal ikke lade bitterheden over tabene tage overhånd over sindet, men man skal finde trøst i, at kampen blev ført på højeste plan.

Fra Jylland kommer meddelelsen om, at der af en gruppe på otte nu kun er een mand tilbage.

Gruppen arbejdede i Jylland under okkupationen med likvideringer. I direkte kamp med tysk gestapo faldt 2 mand, mens een blev skudt i Ryvangen. Een omkom efter krigen ved et ulykkestilfælde, og to af gruppen blev så stærkt deprimerede over Hartvig Frisch's radiotale, at de begik selvmord. Nummer syv har nu skudt sig.

Han var så nedbøjet over udviklingen siden 1945, at han i kammeraternes kreds kunne bryde helt sammen, og ofte havde han mareridt om natten med efterfølgende alvorlige psykiske kriser. Hans våben udadtil var bidskhed. Han kunne derigen-

nem i nogen grad få luft for det, han gik og rugede over.

Hvad kunne da bringe nummer syv, hvis illegale navn var Svend, til at tage sit eget liv Jo, det var læsningen af tidligere justitsminister Svenning Rytters bog. Det gik ham især nær, at der atter blev skrevet smædeord om de folk, han havde set op til. Han kendte disse folk og så op til dem, fordi han nøje kendte de høje motiver for deres handlinger.

Ødelæggelsen af Nelleses monument i Århus tog han sig meget nær, fordi han heri så et tegn på nazismens genopdukning.

Landssvigerne er robuste folk

Jo modstandsbevægelsens kritikere synes at være robuste folk, og man kan ikke helt frigøre sig fra ønsket om, at modstandsbevægelsens egne folk, også som helhed kunne ruste sig med en tilsvarende robusthed. Dette er imidlertid ikke noget, man kan tage af sig selv. Har man finfølelse, lader denne sig ikke så let kommandere med, men vi skulle jo ikke gerne miste flere på samme måde som »Svend.«

Hvad ventede vi egentlig af eftertiden?

Hvad ønsker man da fra modstandsbevægelsens side som resultat af kampen? Vi lader en af dem tale, der var med fra et meget tidligt tidspunkt, og som ikke var tilfreds med blot at jage tyskerne ud af landet. Han siger bl. a.:

Jeg ventede en retfærdig udrensning. Jeg ventede i det nye Danmark en rimelig placering af de folk, der viste en værdig

holdning, da vort land var i nød. De samme mennesker vil nemlig formentlig atter vise mod og karakter i vanskelige situationer, der atter måtte opstå. Jeg forventede forøget arbejdsiver og arbejdshumør til gavn for det land, vi satte livet ind for at værges. Jeg ventede et udbredt ønske om større social retfærdighed med en efterfølgende udjævning af standsforskelle derved, at mennesker vurderes udelukkende efter menneskelige kvalifikationer og ikke efter penge og ej heller efter titel. Jeg ventede et samfund, hvor alle har chancer for at gøre fremskridt og fremskridt.

Engang imellem bør man sikkert sige til sig selv, at vel har eftertiden lært for lidt af kampen i okkupationsårene, men noget har den dog lært, og de folk, der kæmpede, har ialtfald een ting, som ikke kan tages fra dem, nemlig den gode samvittighed. Den har landssvigerne ikke. De får den aldrig, og det er sikkert den egentlige grund til deres rumlerier.

F.-k.

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, København K.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

Junchers
REKLAMEBUREAU
Randers

A. L. PEDERSENs
Bogtrykkeri
Allingaabro · Tlf. 37

C. O. Grandjean
Tlf. 55 — 75
Randers

Johan Nielsen
Kolonial, Korn og Foderstoffer
Søndergade · Randers · Tlf. 54

Randers Amtsavis
Byens største Blad

A/S Møllestensfabrikken

»Engsko«
Strømmen - Randers

MARCUS HANSEN
Manufaktur
BJERRINGBRO

BAGERMESTRENS
RUGBRØDSFABRIK
Aktieselskab
Randers

Aktieselskabet
Trifolium Fro
Randers

Blichers Herremagasin
Bjerringbro

»CAMO« Fiskehjul
Carl Andersen
»Mosebo« Bjerringbro

**Bjerringbro
Motor Compagni**
Aut. Fordforhandler
Bjerringbro · Tlf. 173

$\frac{1}{8}$ Ulstrup Maskinfabrik
Tlf. 30 (fl. Lin.) · Ulstrup

$\frac{1}{8}$ Bjerringbro
Savværk

Aktieselskabet **FOLKEBANKEN**
for Rougsø og Sønderhald Herreder
Allingaabro

Aktieselskabet
C. LENLER
Østbirk · Tlf. 17

**Østbirk
Andelsmejeri**
ØSTBIRK

**Bjerringbro
Pressestøberi**

**Bjerringbro
Andels-
Svineslagteri**

Eriksen & Witting
Købmænd
ØRSTED

Norup Andelsmejeri
pr. Bredsten

Maskinfabrikken
SIGURD STENHØJ I/S
BARRIT

**Hald
Andelsmejeri**
Telefon Hald No. 5

Spare- og Laanekassen
for
Ring og Føvling Sogne
Brødstrup

Brødstrup Andelsmejeri
Tlf. Brødstrup 4

Hvordan ser den nye, opvoksende generation på frihedskampen?

En ny generation vokser op, der oplevede besættelsesårene som børn. Efterhånden tæller generationen voksne, der skal gøre sig gældende i dagens pulserende debat.

Hvordan ser den på okkupationsårene? Hvordan virker befrielseskampen på dem?

Vi har bedt en af det nyeslægtled, højskolelærer Erling Kristiansen, der i nogle år med heldig hånd på Bornholms højskole har røgtet en højskolelærers gerning, fortælle om sin situation.

Han gør det, idet han indfletter den unge modstandsdigter Morten Niensens ord i sin be retning.

Dengang tyskerne kom i 1940, var jeg ikke mere end ti år, og sådan en dreng har et godt sovehjerte. Jeg hørte ikke flyvemaskinerne den morgen, selvom der var i hundredvis af dem, og det efter sigende lød som et voldsomt tordenvejr, da de kom. Det var først op ad formiddagen, da jeg skulle i skole, at jeg så og hørte dem. Da var der ikke så mange, og de lignede andre flyvemaskiner. Blot var de lidt større og tungere, og så havde det et sort kors på hver vinge og et hagekors på halen. Det var den eneste forskel. Livet gik videre, som om intet var hændt.

Vi legede opdagelsesrejsende

Det var det år, vi legede opdagelsesrejsende, min fætter og jeg, og fulgte bækken gennem skoven helt ud til mejeriet. Det var en farlig tur. Ikke alene måtte vi forcere adskillige pigtrådshegn og springe over ikke så få sidegrøfter, men vi måtte hele tiden se nøje efter i buskadserne, om der havde gemt sig nogle fjendtligsindede indfødte der — med forgiftede pile og spyd til at sende i halsen på os. En efter al sandsynlighed meget fredssommelig skovløber, som vi så et glimt af i det fjerne, blev en hævngherrig høvding for alle de grusomme stammer i junglen. Der var ikke andet at gøre end smøge bukserne op og træde ud i bækken og gå et langt stykke der, for at

han ikke skulle komme på sporet af os og følge efter med sin blodige økse.

På samme tid var der en ung mand fra Ålborg, der kom til København for at studere. Han hed Morten Nielsen og var ikke mere end otte år ældre end vi.

Som alle studenter fra provinsen skulle han have fat i et billigt værelse. Et kvistværelse med udsigt over Københavns tage. »Når jeg så på sådan et værelse«, har han fortalt, »så gik jeg altid hen til vinduet og undersøgte taget«. Det lyder spændende som noget fra en drengbog. Flugt over tagene. I virkeligheden er det udtryk for en dæmrende angst:

Det Foraar var Feber og Kulde.
Skovenes Taagebræm
skjulte en Ondskab, som luende
skulde sprænge sig frem.

Den ondskab var anderledes end den, vi to ungdommelige opdagelsesrejsende frygtede og kæmpede imod på var store ekspedition langs bækken. Det var i 1940, og de fremmede flyvemaskiner fløj stadig over vore hoveder. Et sort kors på hver vinge, på halen et hagekors.

Der var en nat, der blev skudt en engelsk maskine ned over skoven. Far havde set den blive skudt i brand. Som et mærkeligt, flammende himmeltegn var den gledet ned over himlen og havde gjort alting lyst, til der med et blev så stille og mørkt igen. Den følgen-

de dag valfartede hele sognet ud til den mark, hvor vraget lå. Der var spredt blikplader og motordele ud over flere tønder land. Vi måtte ikke komme ind på pladsen. Der stod nogle tyske soldater og holdt vagt. Seks engelske flyvere var blevet dræbt den nat. Man fandt stykker af dem rundt omkring. Så gik alting i orden igen. Vi glemte igen, at der var krig. Jeg vidste vel knap, hvad ordet betød.

Morten Nielsen vidste det: Krigslys og Larm af Motorer
over Vejenes mørke Mil,
men blødt ridset ind i det blegblå
Rum
står Menneskets tavse Profil:
Et sænket Ansigt mod Himle,
der skinner blegt og mat,
mens Striber af hvidt Projlet tørlys
fejrer derover i Nat.

En ung mand. Med længsler og
håb og nederlag ligesom alle andre
unge, unge til alle tider. Men med
de års krig tæt ind imod sig, un-
derklangen af død:
Jeg er Cigaretens Glød
og Jazzmusikkens Rytme,
hurtig, let, men med en Underklang
af Død.

Det glemte forår

I et andet digt skriver han om det »glemte »Forår« 1940, hvor jomfruerne står parate med olie i deres lamper for at modtage våren, men han red over andre Veje. Og mødtes med noget der.

Selv mindes jeg ikke det forår som noget specielt. Som Alice legede jeg mine barnlige lege i eventyrland, og som hun var jeg gået om på den anden side af den ubarmhjertige spejlflade. At Danmark var besat, angik ikke mig. Vi havde ikke ret mange tyskere i vort sogn, og de, der var, gjorde såmænd ingen fortræd. De kunne endda smile venligt til os børn, når vi gik forbi på vejen.

Morten Nielsen derimod: Vi andre blev hadske og blege
— Mænd paa atten Aar —
Krigere uden Vaaben,
saarede uden Saar.

Det var det »glemte Forår«, hvor der ingenting var at gøre. Der var

Centralgaragen

ved Sv. Ebdrup
Jernbanegade 4 Randers
Tlf. 760

Glarmester

Hougaard

Houmeden 2 Randers

I/S Sofus Nellemann

Aut. Ford Forhandler
Randers
Strømmen 27 Tlf. 3232 (4 Lin.)

MØLLER MADSEN

Malermester
Søren Møllersgade 29 Randers

JYDSK CENTRALVARME Co

Burschesgade 6
Tlf. 3132 3152 Randers

★ Kinopalæet

Tlf. Randers 2066

Jydsk Kaffekompagni

POSTBOX 256 — RANDERS

Aktieselskabet

LANDBOBANKEN

i
RANDERS

Bryggeriet »Thor«

Aktieselskab

Rose Jensen

MURERMESTER- & ENTREPRENØRFORRETNING — RANDERS

Randers Kul-Kompagni A/s

G. Falbe-Hansen A/s

Randers

mange unge mennesker, der følte en sær dump fortvivelse, skamfuldhed, angst. For det måtte jo komme, dette ukendte truende, som der skulle kæmpes imod. Men hvor har ventetiden været grusom. Som Kim skriver i et brev fra juli 1941: »Hvor ville det være velsignet enten at være ude af det hele, eller også at være rigtig med i det. Denne passive form er uudholdelig.«

I den skov er der ingen røvere

Men jeg ventede ikke. Mit gode hjem beskyttede mig mod alt, hvad der var ensomt og ondt. Vi havde ingen stikkere i vort sogn og ingen værnemagere — og kun en to-tre frihedskæmpere. At de havde haft våben skjult, og at den ene af dem, en skovfoged, havde bygget en hule til en flygtning, det fik jeg først at vide efter befrielsen. Jeg var ikke angst. Nazisterne havde jo ikke gjort mig noget. Tyskerne var vel også mennesker. De smilede så pænt.

Men tilbage til Morten Nielsen og hans ventetid. Han skriver i et digt, der netop hedder »Ventetid.«

Ved Gud, vi får lært at vente.
I møjsomt gravede Render
med Haandgranater og Rifler
og Bidetængernes Tænder,
mens Armbaandsurets Minutter
er Reb om vore Hænder.

For di Granaternes Nedslag
er mer end et Nedslag et Sted.
Men blev til et Slægtleds Mærke
paa ubodelig megen Fortræd.
Mærket paa vores Liv,
der er gaaet i Skred.

Vi lærte ikke at handle.

For Handling er ikke Had,
ikke det vilde Sekund,
hvor man splitter et Hjerte ad.
— Vi lærte bare at vente.

Uden at vide paa hvad.

Et andet sted, i digtet med den betegnende titel »Næstsidst«, taler han om de unge mænd, der går udad »til Møderne på isgrå Marker eller imod en Mur«:

— og ingen af dem fik levet sit Liv,
og ingen fik sagt det Farvel.

Og i »Sangen om jer og mig selv«:
Alting er blevet til Frygt og Foragt.
Mine Hænder har følt,

mine Øjne har set,
at dette kan blive den sidste Dag,
— og hvem af os er beredt?

Krigere uden våben

I et forord, som Morten Nielsen skrev til den eneste digtsamling, han selv nåede at få ud, »Krigere uden Vaaben«, hedder det: »For tiden er det hårdt at være til for de fleste, men jeg tror, det er hårdest for dem, der, fordi de er unge, endnu ikke har fået noget gjort færdigt. Og som frygter, aldrig at få noget bragt til ende.«

Var det så alligevel ikke bedre at glemme den slags pinefulde bekymringer og »gå«, forlade dette liv og gå ind i den store stilhed, det tyste mørke. Den udvej tænkte Morten Nielsen også på, men kom til en anden erkendelse:

Det hvisker i Hjertet, besværligt og
hedt:

Du svigter for meget,
du har bragt mig for lidt.
Så hvisker det angst:

Ufuldbyrdet, forladt
staar den Skæbnen tilbage,
hvis du gaar nu i Nat.
Du skal vokse og blomstre
og sætte dine Frø,
du er endnu for ringe til at dø.

Morten Nielsen kom med i modstandsbevægelsen, og den 30 august 1944 blev han dræbt ved et vådeskud under en øvelse. Så ung han var. Kun 22 år. Ventetiden var endt.

Og det blev trygt og varsomt
det at vente
med Liv som er forfulgt og angst
og delt.
Enhver, der har forsvaret noget,
ved det.
Og den, som kæmper,
taber aldrig helt.

Næste forår kom så befrielsen. Jeg kan huske, at vor skolebestyrer græd den morgen ved andagten. Kongen gjorde det også, da han talte om »Guds fred med vore døde, Guds fred med dem, som bløde af

dybe hjertesår«. Jeg forstod intet som helst. Der var ikke sket nogen forandring i min tilværelse. En lille behagelig stemning og lidt festrus. Det var det hele. Ellers gik dagene videre som sædvanlig.

Jeg interesserede mig lidt for katolicisme og for mystikken i middelalderens katolske Europa, og så havde jeg let ved at blive begejstret for fanatikere som Gandhi og andre, der var så behageligt langt borte. Jeg svømmede hen og fik fjerne øjne. Jeg var så rig, så vidtspændende i min tankegang, at jeg kunne tillade mig at kritisere f. eks., at stikkerne var blevet likviderede. En af mine bedste venner forsvarede sig engang overfor mig ved at sige: »Ja, hvis der var en, der havde stukket Johs., ville jeg ikke have taget i betænkning at skyde ham. Jeg smilede. Jeg vidste med mig selv, at jeg var anderledes ædel i min tankegang. Jeg havde aldrig kendt det onde, så jeg tvivlede stærkt på, at det overhovedet eksisterede.

Det tolerante smil et forræderi

Nu ser jeg, at det tolerante smil var et forræderi, og jeg føler mig skamfuld, når jeg er sammen med nogle af dem, der var med.

Herren se i Naade til dem,
der har lært at forklare
og glemt at se på hinanden
og tie og forstå.

Sådan skriver Morten Nielsen. Han er en af vore bedste unge digtere, og man må ikke glemme hans navn, når man taler om ung dansk digtning. Hvad kunne han ikke være blevet til, hvor langt kunne han ikke være nået, hvis ikke det vådeskud havde ført ham over i den lange, sørgmodige række af åndshistoriens unge døde?

Men det er ikke af den grund, jeg har beskæftiget mig så meget med ham. Det er ikke så meget på grund af hans produktion som på grund af hans situation. Den er en udfordring til alle os, der er så unge, at krigen og frihedskampen aldrig kom os så nær, at det kom os ved.

Lakso

Randers Automobil- og
Cyklelakseri
Randers

BUCHTRUPs

Maskinfabrik
Randers

P. N. AUTO-SERVICE

Hj. af Hobrovej og V. Boulevard
Tlf. 2291 Randers

J/S Brænsler-Jensen

Guldvarerfabrik
Skolevej 1 Randers

A J S, Matchless, James, N S U

N. Wærnstrøm

Aut. Forhandler
Strømmen Randers

HARDER
& GRUNDTVIG
RANDERS

M. LANGE

Forchromning
Strømmen 14 Randers
Tlf. 3106

K. J. PEDERSENS

Maskinsnedkeri
Strømmen Randers

Aktieselskabet

Randers Svineslagteri

A/S Randers Korn

Randers

H. F. Christiansen

Vestergade 12

Randers

A/S Chr. Boldsens Eftf.

Jern- og Staalforretning
RANDERS

M. MØNSTER

Nørregade 10

Randers

A/S Bjerregaard, Noe & Co.

Randers

HEJL & CO. A/S

RANDERS

Entreprenør J. C. Jensen

Vestergade

Randers

De beste blir aldri vor framti, de beste har nok med at dø.

Det svider at læse den slags. Alle vore systemer og måder at forklare alting på smuldrer bort og bliver til ingenting. Hverken de katolske mystikere eller Gandhi bliver meget værd mod dem, der har fået de ord af Nordahl Grieg sat på deres gravsten. — Og dog er vi ikke kommet et skridt videre. Vi venter stadigvæk ikke. Vi lader det gå efter bedste beskub. Somme tider kan jeg gribe mig selv i at ønske, at der måtte komme en stor sorg indover mig, indover os. At vi måtte få noget virkeligt at kæmpe for.

— dette kan blive den sidste Dag, og hvem af os er beredt?

At kunne forstå — at ville forstå

Selvfølgerlig kan man ikke bebrejde en 10-års dreng, at han ikke var med i frihedskampen, men man kan bebrejde en tyveårig, at han ikke vil forstå, hvad frihedskampen var. Gid det måtte gå sådan, at vor generation måtte lære noget af Morten Niensens generation. At vi måtte blive hensynsløst ærlige, som han var. Så vil Halfdan Rasmussen alligevel have ret, når han siger i et mindedigt over Morten Nielsen: Ung, men med verdens hjerte undrende i din hånd gik du og de tusind andre ind til dit efterår. . . . Somre skal blive tilbage, bølger af sol og regn. *Megét blev taget fra os. Alt, hvad du var, består.*

Erling Kristiansen.

Diskussionen:

Vort forhold til Tyskland i dag

ØJNENE, DER SER.

Pastor Åge Damtoft ønsker at få »snakket ud« om det vigtige problem og skriver:

Dr. Poul Gøtzsche kommer tilsyneladende let om ved at svare på de spørgsmål, hans indlæg i »Pigtråd« har affødt. Jeg skal selvfølgelig ikke beskæftige mig med de svar, som gives Hans Rütting og lærer Hansen-Skovmose, men indskrænke mig til et par indvendinger vedrørende doktorsens imødegåelse af mit indlæg.

Lad os først og fremmest se bort fra talen om had, der er ikke særlig grund til, som doktoren gør, at beskæftige sig så meget med den, idet jeg tror, at flertallet af danske medborgere har glemt den onde tid.

Når doktoren fremfører eksemplet på en bilulykke, nærer man selvfølgelig ikke had mod det eller den skadevoldende, idet man går ud fra,

at et træ eller en telefonmast — eller noget helt andet — er livløs og derfor ikke kan gøre for, at en ulykke er indtruffet. Det er en *tilfældighed*, frembragt ved een eller flere omstændigheder. Man kan vel heller ikke gå ud fra, at en bilist med *forsæt* kører ind i en anden og skader denne på kroppen. (Lad nu være med at tale om de uhyggelige spiritusbilister, for så taler vi straks om noget andet.)

Noget helt andet er, at der under naziregimet var tale om *forsættelig* nedbrydning af menneskeliv og menneskelig værdighed ved tortur og udsultning i deres tilintetgørelseslejre.

Jeg skriver stadig uden had, det kan jeg med god samvittighed gøre, da mine sociale forhold er af en sådan beskaffenhed, at jeg i så henseende kan se fremtiden i møde med tryghed. (At jeg har fysiske mén fra den tid, kan jeg nok bære). Men jeg tænker på de mange kropsarbejdere, som på grund af invaliditet er slået ud af deres erhverv. Mon doktoren kan fortænke disse mennesker i, at de ikke kan glemme årsag og sted for deres ulykke? Deres daglige tilværelse er jo en

stadig mindelse herom. Jeg forstår så udmærket, at »glemslen« i nogen grad er afhængig af et menneskes sociale forhold.

Jeg skal ikke vove at udtale mig om, om den tyske kristendom er mere gedigen end den danske. Det kan være vanskeligt nok på dette område at afgøre det enkelte menneskes forhold, men det forekommer mig, at det må blive endnu mere vanskeligt, når man skal bedømme en nations forhold til kristendommen. Rent umiddelbart må det forekomme mig, at den tyske nation var sunket dybt i sin skændsel, når den havde så mange redskaber til at begå sine misgerninger mod Europas tyskbesatte lande. (Lad nu være med at tale om bekendelseskirken som trods alt var en minoritet.) Vi kan dog også i Danmark finde mennesker, som lever et kristent liv.

Kirkemødet i Hamburg var et masse møde, og det kan udmærket tænkes, at »selv de 500 journalister var dybt grebne«, journalister er jo også en slags mennesker, der kan blive grebet af massesuggestion, når »de store kanoner« fremfører deres velsagtens gode og rigtige indlæg. Selv har jeg også deltaget i store kirkemøder, men jeg har altid fortrukket samtalerne i de mindre grupper, hvor man kan tale rent ud om sagerne.

Lad mig endnu engang pointere, at jeg ikke »hader« tyskerne, men ser hen til den dag, da selv en tysker vil indordne sig under det kristelige og folkelige (eller menneskelige) fællesskab — som anstændige mennesker (for at benytte tyskernes eget udtryk.) Historien viser dog, at de siden Tysklands samling har haft meget svært derved på grund af deres herrefolksteorier.

Åge E. Damtoft,
Vesterbro 76, Ålborg

Traditionen tro bliver der en højtidelighed i Ryvangen juleaften kl. 15.45. Den varer til kl. ca. 16.30.

Graasten Andelsslagteri

H. Lyck & Co.

AVNBØL

Tømrer & Bygningssnedkeri

Skjoldsgade 96 . Esbjerg
Tlf. 4242

Esbjerg Tæppelager

Kongensgade 88 Tlf. 3811

Dansk Kafferisteri

Aktieselskab
KOLDING

$\frac{1}{8}$ KOLDING

EXPORTSLAGTERI

**Dansk
Olie-Import**

KOLDING

$\frac{1}{8}$ *Sydjysk
Trælasthandel*

C. F. Müllers Eftf.
KOLDING

Hotel

Lærgegaarden
JUELSMINDE

Niels Petersens Boghandel

ASKOV pr. VEJEN

TAGPAPFABRIKKEN

PHØNIX

Aktieselskab
VEJEN

Jydsk Stakitfabrik

VEJEN

Den mest velsmagende

Sennep er

Alfa **SENNEP**

A/S ALFA . VEJEN

Barnevognen

der glæder Mor og Barn er fra

$\frac{1}{8}$ **Simon Brønd & Co.**

Vejen

BRDR.

VOLKERTS FABRIKKER

KOLDING

I. C. SØRENSEN

Vejele

SYDJYDSK

Skiltefabrik

Dalbygade 1, Tlf. 1445, Kolding

C. C.

v/ B. Andersen og C. C. Mikkelsen
Søndergade 30 Kolding
Postgiro 89050 Tlf. 2180

Dalsgaard

Emulgatorer — Emulsion A/S

JUELSMINDE

Dagbladet

TIDENS TEGN

KOLDING

Fabrikken

„Credin“

JUELSMINDE

4. maj kollegianerne kaldes alumner

Forslag til et kønnere navn

Det er blevet skik og brug at kalde beboerne på 4-maj-kollegierne alumner. Vistnok kun i en enkelt by har man gjort en undtagelse, nemlig i Esbjerg, hvor man bruger betegnelsen kollegianere.

Den nye store 2.binds-ordbog, der er udgivet af Politikens forlag, og som har fået blåt stempel ved støtte fra undervisningsministeriet, giver følgende forklaring på ordet: Det kommer af det latinske *alumnus*, der betyder fostersøn, afledt af alere nære, jf. alder, *alimentation* egl: person, der nyder gratis underhold. Ordet bruges om student der har fribolig på kollegium, også i almindelighed om et kollegiums, en kostskoles, en anstalts beboere; alumnerne på Sorø Akademi.

Forsåvidt er ordet alumne korrekt anvendt, men når ordet hos mange klinger dårligt, sådan at mange synes, det er et skrækkeligt ord, skyldes det bl. a., at man jo også anvender ordet om beboerne på interneringsøen Livø, på sindsygeanstalterne o. l.

Kollegierne, der er rejst som monumenter over frihedskampen, er noget nyt i ide og udformning. Alene dette, at man ikke snævert tager sig af folk, der driver et akademisk studium, men omfatter mange grene af uddannelse, understreger nydannelsen indenfor kollegieverdenen.

Hvorfor så ikke tage det næste skridt, nemlig at nydanne et ord for kollegiernes beboere.

Af de muligheder, der måtte foreligge, synes ordet kollegianer at være det mest tiltalende. Det dækker, det ligger på linje med institutionen, og det har det gode, der er forbundet med nye ord, at det er uden biklange.

F-k.

Fra fortællehjørnet

Ville sidde i Vestre julen over

Men blev afvist

Schliesserens store nøgle blev stukket ind i celledøren, denne dør, som enhver fange hader, fordi den kun kan lukkes op udefra, denne dør, som er jerntæppet mellem den frie og den ufrie verden, tyk ud over alle grænser, massiv, så det batter for noget.

Schliesserens massive skikkelse afsløres for fangerne, der var i Untersuchungshaft. For at man ikke skulle være i tvivl om det, stod det oven i købet trykt på et letlæseligt skilt. Ganske vist havde fangen et navn. Det stod der også, men på bagsiden, så ingen fra andre celler kunne skaffe sig kundskab ad denne vej, om hvem naboen egentlig var.

Der var ikke spor af julestemning over Schliesserens, til trods for, at der kun var een eneste aften til den fest, vi kalder hjemmenes. Den aften, som man har oplevet kan få mennesker af alle typer og af alle indstillinger til at ofre endog formuer for at komme hjem til mor, til kone, til børnene.

»Besøg«, lød det kort.

En ganske uventet besked, men måske en venlig. Spørgsmålet kunne ikke finde sit svar ved at studere Schliesserens ansigt.

Med hænderne på ryggen — som reglementet påbød, gik fangen ned ad trapperne, ned til stueetagen — forbi juletræet, for selvfølgelig havde tyskerne som en gammel kristen nation med sans for de lyriske effekter sørget for at live op til tilværelsen ved at rejse et juletræ inde i hallén i stueetagen.

Jeg blev nu lukket ind i et rum, der for tiden ikke benyttedes som celle, men til afhøringer. En SS-er kom til syne, og han havde med sig en god bekendt. Det var lektor Brøndsted fra Lyngby.

Vi kom til at sidde ned, og da

vi klarede de fremmedes sprog ganske godt, var der ikke nogen vanskelighed ved at tilfredsstille »lyt-terens« nysgerrighed.

Lektor Brøndsted fortalte mig nu at han kom for at ønske mig en god jul. Han havde været oppe på Dagmarhus. Havde talt med en af de mest fremstående og sagt til ham, at han syntes, at jeg skulle have lov til at komme hjem og fejre juleaften, så ville han selv (altså Brøndsted) sidde derude juleaften og juledag med, så man dog havde nogle at passe på i cellen.

Forslaget var naturligvis blevet afslået, men en besøgstilladelse var der dog kommet ud af det.

Da jeg nu endelig havde mulighed for det, fortalte jeg lektor Brøndsted om de mange forhør jeg havde været underkastet, emner, der var trukket frem samt hvad jeg havde svaret.

Ejendommeligt nok skred »lytteren« ikke ind — det var hans pligt at gøre det. Var det julestemningen, eller var det chocket over lektor Brøndsteds beretning om det sensationelle ærinde på Dagmarhus, der fik ham til at være efterladende? Ja, det kunne egentlig være interessant at få det opklaret, men det er og forbliver vel en uløst gåde.

For mig, der først havde siddet i enecelle i 4 uger og derefter i nogen tid sammen med en anden, var besøget en stor opmuntring. Når jeg lod munden løbe, var det for at få bud ud til familien og til de nærmeste i gruppen — og at planen lykkedes er vel overflødig at tilføje.

Besøget var et håndslag om landsmandskab, og et sådant trænger man især til midt i en hårdhændet isolering.

JOHS. FOSMARK

Også andre fra kammeraternes række opfordres til at sende Pig-tråd oplevede eller hørte beretninger i forbindelse med frihedskampen.

»Bolette«

Møllergade 79, Svendborg

Tlf. 3167

Aage Friis

Svendborg

BRIXENS

Leverposteffabrik

Guldbergsvej 3

Tlf. 6520 . Odense

Entreprenør

Otto Madsen

Teisensvej 23 . Telf. 12052

ODENSE

Købmand

H. M. SØRENSEN

Stige Fyn

Telf. Odense 15254

H. Madsen & Søn

Maskinfabrik

Jullerup . Tlf. Særslev 73

Odense Tømmersgaard

ROBERT ZEBITZ & CO.

Aktieselskab

FYNS BOGHANDEL

Viggo Madsen

Nørregade 17 — ODENSE — Telf. 1742

Statsautoriseret Revisor

JENS VIGGO KLEVEL

Sdr. Boulevard 140

Tlf. 1342

Odense

LANGØE NIELSEN

Møbler en gros

ODENSE

TLF. 7666

Odense

Stole- & Møbelfabrik

HENRIETTEVEJ 1-3

ODENSE

Theils-Poulsen

Henriettevej — Odense

Fabriken IMPO

v/ J. M. Pedersen

Vagtelvej 3

Odense

JENSEN & LYKKEGAARD

Møbelfabrik

Marienlystvej 35, ODENSE

Barrit Andelsmejeri

BARRIT ST.

TELF. 28

Giovannino Guareschi:

DON CAMILLO VENDER TILBAGE

Iespersen og Pio
170 sider. Kr. 9,75.

Atter en ny samling fortællinger om den menneskelige præst Don Camillo og den røde borgmester Peppone. Bogen er oversat til utallige sprog og solgt i kæmpeoplage. Den skildrer kommunisterne med en diabolisk sympati og overbærenhed, som det næsten er umuligt for dem at tage til genmæle imod.

Med overlegen humor fjerner forfatteren den kommunistiske maske, der skjuler Peppones sande ansigt, så den forfærdelige borgmester træder frem som en mand, der midlertidig er kommunisternes allierede, men som i det lange løb turde være en af deres farligste fjender, fordi der i hans hjerte brænder en vældig harme mod tvang og uretfærdighed. Man kan lide ham, og ved næsten ikke hvem man synes bedst om, præsten Don Camillo og hans Jesus på krucifikset, som han altid rådfører sig med, eller Peppone, der udadtil er Don Camillos værste modstander og bekriger ham på alle mulige måder, men indadtil vægter og vogter, ja, hjælper den kirkens mand og viser ærbødhed for hans Jesus.

De sytten fortællinger er både morsomme og rørende og får selv kommunisterne til at le ad sig selv og alle os andre til at le med.

N. F.

Erik Lundquist (svensk):

KAMMERAT MED KANNIBALER

270 sider, ill. (fotos).

Fremads folkebibliotek.

Pris 2.85 kr., inb. 4.85 kr.

Titlen er rammende. Forfatteren har påtaget sig at gennemforske skovene på en del af New Guinea for et hollandsk selskab. Ene hvid mand blandt menneskeædere gen-

nemrejser han disse tropiske uciviliserede egne og oplever her gennem samarbejdet med dem i disse krokodille-, malaria- og dysenteribefængte sumpe og urskove en intens glæde over livet, så han efter endt rejse længes efter at komme ud igen.

Bogen er spændende som en god roman og i høj grad belærende.

Man stifter bekendtskab med de mærkeligste planter, dyr og mennesker i dette uudforskede land, er med på spændende jagter på land og farefulde sejlads på floder og hav. Rejsen foregik under sidste store krig — en mørk baggrund for lyse minder om livet blandt sorte kannibaler!

K. BAKMAN.

ORIENTALSK VISDOM

redigeret af Kåre Grønbeck
og C. E. Sander-Hansen.

Mencius' samtaler og sentenser
ved Søren Egerod.

200 sider — kr. 12.50.

Nyt nordisk forlag — Arnold Busck.

Oriental sk visdom! Ja, fra orienten stammer den meste visdom og belæring om livet, vi kender. Det må vi i »aftenlandene« blankt indrømme. Vor etiske og religiøse kultur stammer så ganske og aldeles fra østens lande. Det gamle Testaments visdomstale har tidligt i vesten spredt kendskab til østens folks uendelig rige tankeverden, der altid har virket så mægtigt dragende på vestens menneskers sind. Jo mere man beskæftiger sig med den, des mere ønsker man at lære og høre om den. Det er som at drikke af selve livets evige kilder.

Det er derfor meget fortjenstfuldt af Nyt nordisk forlag at udsende en serie-bøger betitlet »Oriental sk visdom«. Der er allerede udkommet eet bind: C. E. Sander-Hansen: »Ægyptiske leveregler«. Nærværende bind, der indeholder samtaler og sentenser, der stammer fra den

berømte kinesiske filosof Mencius, der levede i det 4. århundrede før Krist fødsel, er en såre interessant bog, hvori fremføres en mængde etiske, moralske og politiske synspunkter, der for en stor dels vedkommende også er aktuelle og gyldige i dag.

Næste bind bliver Else Glahn: Kinesiske Essays, og dernæst følger bøger om jødiske, assyrisk-babyloniske, muhamedanske og indiske tanker og livssyn.

For læreren, der søger efter lødigt og originalt stof til foedrag f. eks. i aftenhøjskolen, er disse bøger et fund.

Christen Krogh.

Jørgen Værlose:

JONNA

276 sider.

Fremads folkebibliotek.

Pris 2.85 kr., inb. 4.85 kr.

— Bogen giver en spændende skildring af særprægede mennesker i et landsbymilieu. Hovedpersonen Jonna, tjenestepige hos et par indremissionske gårdmandsfolk, er en sund og frodig natur, der forgæves prøver at redde sin husbonds søn, Knud, fra en slet persons påvirkning. Knud går til grunde, og Jonna finder lykken hos den stærke smed Frederik. Gennem de mange dramatiske begivenheder mærker man forfatterens varme menneskelighed. God og sund læsning for unge og ældre.

K. B.

Jan de Hartog:

THALASSA

Grafisk forlag.

200 sider — kr. 9.75.

Af den hollandske forfatter Jan de Hartog, af hvem der tidligere på dansk er udkommet to bøger: »Marie« og »Stella«, foreligger her en ny bog — en spændende sømandsroman, men mere end det: det er en bog med fine psykologiske skildringer, der vil huskes med glæde og varme, når spændingen er glemmt.

Christen Krogh.

**Vagn
Rasmussen & Co.**

ODENSE

STOFFER

PER REUMERT /v M. Simmelholt

Odense

Tlf. 9615

Clausen & Lethan

STUKKATØRVÆRKSTED OG CEMENTSTØBERI

Odensevej 117 — Hjallesø — Tlf. Dalum 820

H. C. Christensen
Ligkiste- og Begravelses-
forretning
Hjallesøvej 24 Odense Tlf. 8563

FYNS VAREHUS

v/ Carl Hansen

Kongensgade 24

Odense

Telf. 1281

Kaj Hansen
aut. Gas- og Vandmester

ODENSE
Tlf. 8218

VAREHUS **WILDE** NYBORG

Særslev Andelsmejeri

PR. JULLERUP

**FYENS
POLSTERMØBELFABRIK**

Henriettevej 3 Odense

SØNDERSØ MEJERI

pr. Søndersø Fyn

WILLY BEEN

aut. Elektroinstallatør

Lunde 47

Svendborg Boghvede & Havremølle ^{A/S}

Murermestre

Aage Larsen & Søn

Munkebjergsvej 58 Odense
Tlf. 12540

Murermestre

Brdr. H. Madsen

Skibhusvej 123 Odense

Skotøj en Gros

WERNER LARSEN
Valdemarsg. 19 Tlf. 2329 Svendb.

**Fyns Andels-
Foderstofforretning**
A. m. b. a.
Svendborg

SPARE- OG LAANEKASSE
FOR
BOGENSE OG OMEGN

Buketter, Kranse,
Kistedekorationer
R. P. Larsens Blomsterforretning
Vestergade 69 Tlf. 530 Svendborg

**Svendborg Badstue
og Svømmehal**

Johs. V. Jensen:

MADAME d'ORA

237 sider.

Fremads folkebibliotek.

Pris 2.85 kr., inb. 4.85 kr.

— Bogen er fra 1904, fyldt med skarpt sete billeder fra Amerika omkring århundredskiftet. Tilskåret som spændende kriminalroman giver den en glimrende skildring af den nye tid med de første biler, levende billeder o. s. v., men også en skånselsløs afsløring af spiritismens gøgl og anden svindel. E

chokerende boksekamp midt i det hele!

Bogens forord fremhæver, at romanens ide er at påpege, at »tilværelsen er her og nu, og . . . udviklingen kræver kamp mod menneskets hæmningsløse drifter og underregenskaber. Bogens skurk, religionssvindleren Evanstone, var den fremsynede digters advarsel mod de kræfter, som bl. a. fandt frådende udløsning under nazismen . . .«

K. B.

BENÅDET OG HJEMSENDT

Hårrejsende minister-handling

De sidste 4 tyske krigsforbrydere, der afsonede fængselsstraffe i Danmark, Otto Friedrich Schwerdt, Heinrich Paulus Söhnlein, Otto Bovensiepen og Willi Eduard Kniest, er den 1. dec. bragt ud af landet efter at være benådet.

Dermed er den danske retsforfølgelse af tyskere på grund af handlinger begået under krigen bragt til afslutning, men endnu sidder der en række danske krigsforbrydere i fængslerne. Det drejer sig om folk, der alle er idømt livsvarigt fængsel, og med mindre man beslutter sig til kollektiv benådning, vil der antagelig endnu komme til at gå 4—5 år, før den sidste af dem er løsladt.

Bovensiepen og Willi Eduard Kniest var begge idømt livsvarigt fængsel, medens den tidligere chef for Peter-gruppen, tyskernes frygtede terrorist-gruppe, Otto Schwerdt og Söhnlein afsonede straffe på henholdsvis 24 og 20 års fængsel. Løsladelsen er sket på betingelse af, at de tager ophold udenfor Danmarks grænser og aldrig vender tilbage hertil. De blev ført til grænsen af politifolk, der afleverede dem til de tyske myndigheder, og de tager nu til deres hjem.

Da Hitler i december 1943 gav

obersturmbannführer Otto Skorzeny — manden der befriede Mussolini — ordre til at knække den danske modstandsbevægelse, blev opgavens praktiske løsning betroet Otto Schwerdt, og efter hans ankomst til København dannedes der omkring ham en terrorist-organisation, der senere blev kendt under betegnelsen Peter-gruppen.

I tiden fra 30. december 1943 til befrielsen udførte gruppen ialt 94 drab, ca. 25 drabsforsøg, otte togattentater, der kostede 26 mennesker livet samt ialt 157 sprængninger af ejendomme og industrivirksomheder. Den samlede skade ved disse sprængninger er opgjort til langt over 100 millioner kroner.

Blandt de drab, gruppen udførte, er mordet på Kaj Munk den 3. januar 1944 det afskyeligste. Söhnlein havde i længere tid haft Kaj Munk under observation og deltog i aktionen sammen med Schwerdt og tre andre tyske krigsforbrydere. Efter hvad man senere har kunnet få oplyst, synes det som om, det var tyskeren Neuman, der affyrede de dræbende skud.

Løsladelsen af de fire forekommer urimelig. Der er jo ikke tale om folk, der er dømt på indicier, men for umenneskelige handlinger, ikke enkelte, men mange.

Løsladelserne har da også fremkaldt en lang række protester, og justitsministeren har heller ikke fra sine partifæller modtaget nogen tak for sin handling, der falder på et meget udfordrende tidspunkt.

Ministeren henviser ganske vist til, at lignende løsladelser allerede er foretaget i Norge, og at vi ved at beholde repræsentanterne for herrefolket længere kunne antyde, at vi havde lidt mere end Norge, og det ville jo ikke være i overensstemmelse med virkeligheden.

Desværre har ministeren og de øvrige folk bag løsladelserne ikke øje for den meget vigtige side af sagen, der hedder den jævne mands retsbegreber. Der kan næppe i Danmark findes 10 jævne socialdemokrater, der vil takke ministeren for »julegaven« til det danske folk, men der findes tusinder, der siger, at dette dog er for galt.

Snusfornuftige folk vil ganske vist sige, at det dog er glædeligt at disse fore, som man ikke engang nænner at kalde svin, for det ville være synd for dyrene, er sendt ud af landet under pålæg om ikke oftere at vise sig her. Ingen kan jo fordrage dem. Der findes også snusfornuftige jurister, der siger, at indespærring jo er samfundsfordyrende, og at det ville være forkert, af det danske samfund skulle ofre en formue på at holde disse folk indespærrede i en årrække endnu.

Den sidste tanke er der en vis reson i. Selvfølgelig skulle vi ikke sætte en formue i de fire, men sagen kunne jo også ordnes langt bedre og billigere, for udgiften til fire kugler er jo ikke uoverskuelige.

Årets julegave må forvirre folks begreber. Den jævne, sundttænkende mand og kvinde forlanger nu engang, at skyld og straf skal stå i forhold til hinanden. Det skete er jo med til at fortælle, at de fire blot slap, fordi deres sag trak så længe ud — altså at straffeudmålingen er et meget usikkert begreb, som man i høj grad kan jonglere med efter konjunkturerne.

F-k.

SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR
LANDBOERNE PAA MØEN

Møens
Installations
Compagni

MODE-LAGERET
betyder Kvalitet
STOREGADE 45 STEGE

Møens
Discontobank

Aktieselskab

A. HOUMANN

STEGE

Biografen

Stege . Tlf. 4209

Alfred Lønning
Skotøjshandler

Tlf. 4126

Stege

Gaa til
SKRIVERHJØRNET
og faa et gratis Tilbud
Tlf. Stege 4453

Møns
Andelsvaskeri

STEGE

Aut. Ford-Forhandler
MØENS AUTO DEPOT
v/ Erland Christensen
Tlf. Stege 5021

OSTMØNS
Beklædningsmagasin
v/ Marie Pedersen
Nørreby pr. Borre

Angaaende Radio henvend Dem
til
Svend Jensen
Lendemark pr. Stege

MØNS OMNIBUSSER . Stege

Stege Rutebilstation

Tlf. 4444

JØRGEN'S
Herremagasin
STEGE

Th. Andresen
Bageri og Konditori

Løjt Kirkeby

Tlf. 17

Aktieselskabet
Møens Tømmerhandel

Aktieselskabet
Stege Trælasthan

V. RASMUSSEN
Handelsgartner
Stege Tlf. 163

Mønsk Byg gi'r godt Bryg
Sønderby BRYGGERI
Sønderby pr. Borre
Tlf. 2215

Mekanisk Værksted
J. Nordbo
Tlf. 4262 - Giro 37239 - Stege

A/S Arbejdernes
Fællesbageri
Stege
Tlf. 4423

SKERBÆK & CO.
Maskinfabrik
STEGE

Th. Jacobsen
LØJT KIRKEBY
Korn og Foderstoffer

Legatuddeling i den muntre genre

Ved den traditionelle efterårsfest på frihedskollegiet i Ålborg blev det såkaldte øllegat tildelt en af de alleryngste frihedskæmpere, Knud Raunholt Jensen fra Viborg.

Raunholt er elektriker og gennemgår for tiden højspændingsteknikum i Ålborg. Legatets særlige karakter blev manifesteret med 50 pilsnere serveret på tre bakker foran kuverten hos den unge alumne (ja, sådan kalder man virkelig de unge studerende ved 4.-maj-kollegiet i Ålborg. Alumne er den oprindelige betegnelse for elever, der bor sammen, men ordet er kommet i miskredit, efter at de offentlige anstalter annekterede det til »lemmerne«).

I virkeligheden hedder øllegatet »Skipper Clements Legat«, og en nærmere forklaring kan måske være nødvendig for at udrydde mistanke om, at man i Nordjyllands livsglade hovedstad ligefrem lægger vægt på at lære ungdommen at drikke øl.

Engang i 1944 havde nogle sabotører i sagens tjeneste brug for nogle lastbiler, og hvor landevejen gik gennem en lille lund, havde man held til at standse de ønskede to vogne. Af sand menneskekærlighed og samtidig for at være gaderet mod for tidlig alarm af myndighederne, blev chaufførerne henvist til en plads i skoven, hvor der til deres vederkvægelse var anbragt en hel kasse bajersk øl. Chaufførerne fik pålæg om intet at meddele, før øllet var udryddet. Aktionen forløb gnidningsløst. Til ihukommelse af denne episode og disse gæve sabotører er Skipper Clements legat stiftet.

Midlerne 818 kr. og 58 øre stammer fra Gøteborg. Et par fremskudende medarbejdere i Dansk Hjælpetjeneste tog sig af de danske penge, som flygtninge havde haft med på turen over kattegat, og som de havde ringe muligheder for at få vekslet i Sverige. Man tænkte sig pengene anvendt til hjælpepear-

bejde og havde summen med hjem til Nordjylland den 5. maj 1945. Andre instanser påtog sig det planlagte hjælpearbejde, og pengene fra Gøteborg blev sat ind i en sparekasse og næsten glemt, indtil den betroede kasse-møster fandt bogen frem ved indvielse af 4.-maj-kollegiet i Ålborg.

I legatfundatsen hedder det, at af formuen må gennem tiderne intet hæves, men renterne uddeles en gang årligt under en til lejligheden passende festivitas til en alumne, det være sig karl eller pige, som har udvist en god del appetit på

livet, og som formodes at ville anvende midlerne til indkøb af det for beløbet opnåelige kvantum bajersk øl. Legat uddeles til den karl eller pige, som alumnernes tillidsråd efter grundig overvejelse måtte udpege.

Legatportionerne tilkommer le gatnyderne som særeje og kan ikke være genstand for salg eller pantsætning og ej heller for arrest, udlæg eller anden retsforfølgning. Spørgsmålet om adgang til nydelse af legatet kan ikke gøres til genstand for rettergang, men afgøres endeligt af alumnernes tillidsråd.

Samtaler med unge og gamle i dagens Tyskland

Bibliotekar Hans Rütting giver en række nærbilleder fra efterkrigstidens Tyskland, der er præget af ideologiske diskussioner.

IV.

Maria

Endelig så jeg Maria. Jeg mødte hende på gaden, da hun kom hjemmefra — »fra sine fædres slot« — læsset med pakker og et net fuld af æbler. Hun boede hos en grevinde, som nu tjente sine penge ved at leje værelser ud. Der hilste man med håndkys og brugte titlerne og viste uafbrudt en — for dansk smag — lidt generende etikette; dog udøvedes denne stilighed med en naturlig ynde og munterhed, så man næsten glemte de fattige kullisser.

— Vi har atten værelser! sagde grevinden.

— Og dejlige møbler! tilføjede Maria. Hendes lille stue var fyldt med mørkladde renaissanceskabe af den slags, man i Danmark gemmer på loftet. Der lå en stribe sollys over hendes bogreol — og mens hun lavede te, læste jeg titlerne: Spengler: Vesterledenes undergang, André Gide: Vaticanets kældere, Guardini, Bert Brecht, En kunsthistorie, digte af Hölderlin, Augustinus: bekendelser. For resten teen! Jeg havde givet hende

en lille pakke fra Danmark — men hvilket besvær! Hun ville ikke modtage gaver — »vi kan dog købe alt« — men hun tog det omsider, og det viste sig, at hun selv hverken ejede kaffe eller te — »for dyrt for os«, måtte hun indrømme.

— Er De ikke katolik? spurgte jeg hende med et blik på en falmet korsfæstelse, der hang i et mørkt hjørne. Igennem vinduet, der skyggedes af et kastanietræ, havde man udkig til en kirke i italiensk stil brede boulevarder gik herfra mod byens centrum.

Maria var ikke klar over, at hendes bibliotek ikke ville bestå overfor en streng katolsk kritik.

— Hverken Guardini eller Augustinus opvejer den ene André Gide! sagde jeg — og netop Lafcadio! Hvad tiltrækker Dem ved hans karakter?

— Det er den bog, vi holder mest af! sagde hun — jeg mener, vi studenter. Ligesom Lafcadio kunne vi allesammen handle. Skubbe en af toget uden grund, og uden skrupler, bare for at der skal ske noget! Uro for uroens skyld! En motivløs gerning, der får os nærmere mod

Aktieselskabet

De forenede Granitbrud
Sandstensbrud og Stenhuggeri
paa Bornholm

Sukkervarefabrikken
Kolding

Ottosgade 35 Kolding

H. P. HANSENS

Maskinfabrik
H. C. Pedersensvej Kolding

Ankers Bageri

K. Anker Mortensen
Tlf. 264 Søndergade 4 Rønne

Bech & Kildehøj

Murermestre
Tøndervej 93 Kolding

Thorvald
Thøgersen A/S
Trikotagefabrik
KOLDING

Humledal Savværk

Byggef. & Maskinsnedkeri
Tlf. Rønne 46 u v. W. Mogensen

De danske Mejeriers
Maskinfabrik

KOLDING

NIELS FREDERIKSEN

Søndergade 25
KOLDING

S. Winklers Eftf. $\frac{1}{8}$

Aalegaarden
KOLDING

$\frac{1}{8}$ *Brdr. Brincker*
Grejsdal Hammerværk
Grejsdal

Møbler i 2 Etager

$\frac{1}{8}$ **Sydlandets Møbellager**
Nexø Tlf. 202

ARBEJDERNES
FÆLLESBAGERI $\frac{1}{8}$

Horsens

$\frac{1}{8}$ **Carl Hansen's**
RUTEBILER
Vejle

Sparekassen
for
Nexø og Omegn

Horsens
Trælsthandel

Aktieselskab

GERLEV
ANDELSMEJERI

BORNHOLMS
VALSEMØLLE $\frac{1}{8}$

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab
Horsens

Vejle Amts
Folkeblad

Æblemost
Frugtplantagen Langedeby
Bornholm

THYLANDS BANK

Aktieselskab
HURUP - THY

Intens Reklame

- ET HAV AF IDE'ER
Rønne Alle 1 Aabyhøj
Aarhus . Tlf. 58628

Nibe Andelsmejeri

NIBE

Thylands Trælsthandel $\frac{1}{8}$

Tlf. 120 - Vestervig - Tlf. 122

PETER JENSEN

Manufaktur
Thisted

RECHNITZER
Thomsen & Co. Eftf.

Aalborg

Marius Gram

VRAA

Aktieselskabet
VRAA BANK

afgrunden. Er det ikke vor tids problem?

Der var en angst for livet i hende, der fik mig til at gyse, for den gik sammen med en knibsk nyfgenhed, der sansede de farlige situationer; hun syntes engang rastløs, kold og selvoptaget, en anden gang hengiven og fortvivlet, en tredje gang en livets kunstner, der prøver alt og raner til sig, hvad det flygtige nu kan byde.

— Endnu har vi krigsårenes hektiske liv og et nært venskab med døden i blodet!

Det blev aften, og glansen tændtes på himlen, en sydenlandsk himmel med varme og duft og farver.

— I gamle dage stemte man vist guitarerne mod kvæld — sagde hun med et lille smil — men jeg spiller ikke — og ingen af os holder mere af føleri og lejrball og romantik. De har været vandrefugl, ikke? Den slags findes ikke mere — vi er blevet skeptiske mod enhver slags fællesskab. Overalt vejrer vi propaganda. Vi er — enere —

Den saglighed, hvormed hun befragtede sig selv, fremkaldte en varm medfølelse i mig; jeg syntes pludselig om hendes ensomhed, der stadig må søge efter mennesker, arbejde, møder. Hun var mig en gåde — men en, jeg havde løst før, og nu syntes løsningen på engang forkert.

Sæbebobler fra en faldefærdig bro

En aften indbød jeg Maria til premieren af et stykke af Bert Brecht. Hun lagde ikke skjul på, at der var gået mindst et år, siden hun havde været i teatret. Om hun måtte ytre et ønske? Hun syntes forlegen. Baron A — sagde hun — en ven af familien, må han ikke være med? Han kan give Dem et godt indtryk af tysk studenterungdom!

Jeg blev hurtigt klar over den unge barons mission. Han var Marias fyrstelige chauffør, han kørte hende, omend med usikker hånd, klods op ad fortovet, hvor jeg ventede. Sikken en oplevelse — at gå

i teatret og blive kørt i bil til stedet!

Hendes ledsager ejede ganske vist en titel, men ikke de tyve øre til at betale garderobeafgiften. Meget nødtigt afførte han sig sin moderne frakke — og til syne kom et slidt og krøllet sæt tøj.

— Har de kørekort? spurgte jeg ham senere, da gearene skreg under hans greb. Fjeren på hans tyrolerhat kredsede heftigt; det var et afgjort nej.

— Men De ejer en vogn?

— Det er min broders, jeg har lånt den!

Jeg mønstrede den fine frakke, som sandsynligvis også var lånt et eller andet sted fra, og måtte tænke på arkitektens kone: et dollargrin i Sydafrika!

Senere drak vi en flaske vin sammen — i en kælderbeværtning, der var tom og kedelig. Baronens bankede smilende mod væggen; hans blåstribede marmor lød hult og begyndte at sitre.

— Papkulisser! lo Maria, medens jeg så alvorligt på regningen.

— Tysk ungdom — hørte jeg baronen sige — ja, hvad skal man sige, for at gøre det så kort som muligt? Vi blæser sæbebobler fra en faldefærdig bro — hen over en dejlig dyb afgrund. Hver har sin skål med skum — hver sin. Det må De huske. Vi har nemlig mistet evnen til at elske. Risikoen er simpelthen for stor. Vi har ikke råd til at få vor ligevægt forstyrret. Vi vil være os selv. Hver for sig — med sine sæbebobler — — —

På slottet

Slottet var en oplagt antikvitet — med voldgrav, faldebro og mange værelser til ingen nytte. Som alle tyske herresæder syntes det ikke pudset i umindelige tider; der var en malerisk uorden af vogne, høstakke og kaglende høns på gårdspladsen. Baronens førte mig langs en bræmme af vilde blomster bagom slottet; der var en stor have med valnøddetræer, en urtegård med mange slags krydderier — ligesom tilfældigt midt i en forstomt frugtplantage — og nogle al-

vorlige graner, der spejlede sig i en blikstille forelledam. Der var ingen overskuelig orden i hele anlægget — stik imod den opfattelse, man har om tyskerne som organisatorer. De er det i hvert fald ikke på landbrugets område. Her er alt endnu gammeldags og patriarkalsk. Vi tog plads på en bænk og så mod bjergenes følsomme silhuet; et studepand trak langsomt forbi, kusken hilste os med en højtidelighed som var det en scene, han bevægede sig på.

— Jeg er afnazificeret som »medløber«, sagde baronen med et bittert smil. »Tidligere officer i generalstaben. Nu skal jeg passe slægtsgården — De kan tænke Dem, at jeg må slide i det!

Men hans personale syntes hverken trænet eller lydigt. Vi måtte selv sørge for teen og koge æggene i et lille elektrisk apparat på baronens kontor — det eneste sted, hvor der kunne fyres op i fliseovnen. Men før den varmede, var vi allesammen gennemfrosne.

En gammel grevinde, der boede i en fløj på aftægt, bragte blodpølser og kartofler og fortalte om ungdomsminder fra Polen, medens Maria søgte faderens håndskårne marionetter frem: de var ikklædt broget flitterstads og agerede allesammen figurer fra de hellige kongers krybbespil. Til sidst var hele bordet dækket med de små kunstværker, kun vinflaskerne knejsede over de barokke hoveder som mægtige kirketårne. Baronens så på sine hårdhuede hænder.

— Der er gået en kunstner tabt i ham! mente grevinden. — Og han må spolere sit talent på landbruget!

Vi gik en lang tur i skoven og over stubmarkerne; klokkerne ringede fra landsbyens løgformede kirketårn og senere hen hørtes musik fra kroen: det var »Kirchweih«, der fejredes.

— Man bliver ensom; sagde baronen. — Livet er gået i stå for os. Min kone bor langt herfra med to børn, der besøger gymnasiet. Forholdene tillader kun sjældent et besøg.

Vi fulgte sporene af et vildsvin,

Danske Bogsamleres Klub

KØBMAGERGADE 25—27 . KØBENHAVN K.

NORMANN

... naar man
skal avertere
og reklamere

Vestergade 44 Tlf. 6090
ODENSE

De forende
Benzinimportører A/S

ISLANDS BRYGGE 22 — S

A/S Assens Korn

ASSENS

Dansk Staal Industri

Vesterbrogade 123

ARNE CHRISTIANSEN

Holbæks Herre Ekvipering

Østergade 26 Tlf. 64
ASSENS

Nordisk Raastof Compagni A/S

Gittervej — Frihavnen

Assens Andelsmejeri

Telefon 163
ASSENS

Wakefield & Co. A/S

Grønningen 1 — K

BANKEN FOR RINGE
OG OMEGN
Aktieselskab

A/S Cyklelygte- & Tørellementfabrik

NEFA

Laplandsgade 1

København

SOPHUS BERENDSEN A/S KØBENHAVN

der havde hæret i kartoflerne. Baronen blev pludselig mere fortroig.

— Hvad mener De om Atlantis? Den sunkne ø — der er så mange uforklarlige ting —

Jeg prøvede at lede samtalen hen på kvæg og korn. Da vi kom hjem, var Maria taget til byen — og baronen måtte selv lave te til os som aftenen før. Hans personale tog sig fri om søndagen.

— Heller ikke flygtningene kan vi få til at bestille noget! sagde han og sendte mig et opgivende bittert smil. »De vil beskæftiges i deres tidligere profession — og alle påstår de, at de har været urmagere eller juvelerer! Jeg har aldrig set så mange guldsmede på en gang!«

Gem de gamle frimærker fra brevene

Vil De glæde en tidligere k-z-fange, der har siddet i 18 måneder og som siden har været hjemløst af sygdom og arbejdsløshed, kan dette lade sig gøre, ved at De lægger alle de frimærker til side, som De modtager gennem breve og andre forsendelser. Når De har en portion danske og udenlandske, begge dele har interesse, sjældne og almindelige, sender De brevet eller pakken til Edvard Christensen, Solsortevej 22, Kolding.

Sydslesvig og Holsten

Skønt Sydslesvig og Holsten slap for krigshandlinger, findes der i området 16.500 krigergrave fra den sidste verdenskrig.

Derudover findes der i Sydslesvig og Holsten ikke færre end 8500 gravsteder over udlændinge, der mistede livet som krigsfanger, kz-fanger eller tvangsarbejdere.

Knud Nellemose genskaber Århus-monumentet

Det kan nu betragtes som givet, at Knud Nellemoses monument for besættelsestidens ofre i Århus vil blive genskabt i samme skikkelse, som skulpturen »ung såret mand« havde, før den for kort tid siden

blev ødelagt ved et ondsindet og ubegribeligt hærværk.

Det har været drøftet at lade monumentet støbe i bronze. Men da der har vist sig overvejende stemning for at beholde figuren i granit og lade den opstille på samme måde som hidtil, har Knud Nellemose erklæret sig villig til for anden gang at tage opgaven op.

Monumentets genskabning er meget bekostelig. Der må tilvejebringes 40.000 kr., som frihedsfondens lokalkomité for Århus har forsøgt at indsamle. Resultatet blev dog kun 5.000 kr., således at restbeløbet, der skal skaffes af Århus kommune, bliver ret stort. Bl. a. har foreningen »Frihedskampens Veteraner« sendt indsamlingen et betydeligt beløb.

Sølvring fra Stutthof-lejren fundet

En sølvring fra Stutthof-lejren er indleveret til politikontoret på Vesterbro i København. Man har herfra ladet den gå videre til hittegodskontoret, Flæsketorvet 84, V, hvor den kan afhentes af ejermanden alle hverdage i tiden mellem 10 og 15, om torsdagen dog fra 10—18.

Inde i trekanten står bogstavet P, på hver sin side af trekanten bogstaverne K og L. Nedenunder trekanten står Stutthof 11/4./44. og desuden fangenummeret 35659.

Kunst-gave til 4. maj-kollegium

4. maj-kollegiet i Odense, vil som gave fra Ny Carlsbergfondet modtaget to billedhugger-værker, hvorpå der er afgivet bestilling til kunstnerne. Det drejer sig om en mandfigur i naturlig størrelse af billedhuggeren *Johannes Hedegård* og et kaminrelief i polykromt lertøj, som skal skabes af *Olaf Stæhr-Nielsen*.

Begge kunstnere har allerede udført skitser til deres arbejder som er godkendt både af fondet og af modtagerne i Odense. Hedegårds figur får sin plads i det lille haveanlæg, der hører til kollegiet, mens Stæhr-Nielsens relief, der skal forestille en lektielæsende yngling

omgivet af forårssymboler, vil blive opsat over kaminen i kollegiets samlingsstue.

Rosenbergs ejendom til nazismens ofre

Hele den tidligere nazi-raceteoretiker Alfred Rosenbergs ejendom, bl. a. 270.000 mark og en del juveler, skal fratages hans enke, der ifølge en domstol i Berlin »er en af de mest skyldige nazister«, og gives til ofre for nazismen. Retten afviste fru Rosenbergs anmodning om at måtte beholde 7000 mark til livets ophold.

Besættelsestidens historie

Dansk historisk Fællesforening udsatte i 1949 en præmie på 3000 kr. for en værdifuld afhandling om en bys eller egns forhold under besættelsen, fremkommet inden udgangen af 1952 i en af de historiske amtssamfunds årbøger. Efter at bestyrelsen har haft de fremkomne afhandlinger til bedømmelse, har man besluttet at tildele redaktør A. Svensson, Haderslev, prisen for hans afhandling i sønderjyske årbøger 1951 om »Dansk samråd. Et bidrag til sønderjysk historie før og under den tyske besættelse«.

Nazister sender truselsbreve til Frode Jakobsen

Det tidligere medlem af frihedsrådet, folketingsmand Frode Jakobsen, bliver jævnlig truet på livet af løsladte nazister, der åbenbart vil hævne sig på modstandsbevægelsen.

Da han nylig skulle tale ved et foreningsmøde i Lyngby, modtog han et brev, i hvilket han blev truet med at blive en død mand inden længe.

Såvel folketingsmanden som hans hustru er adskillige gange truet på livet af anonyme telefonopringninger eller i breve, der fortrinsvis kommer, umiddelbart inden folketingsmanden skal tale ved møder. Han mener, at truslerne stammer fra løsladte nazister, og han lader brevene havne i papirkurven uden at overlade dem til politiet. Telefonopringningerne er mest generende, og man vil nu søge at komme dem til livs.

V. LÖWENER

Vesterbrogade 9 B Kbhvn. V
Tlf. 7885

Forlaget IVAR

Teknisk Litteratur - Håndbøger
Vesterbrogade 19, Kbhvn. V.
Tlf. C. 2233 Eva 8863

GLOBE

Ska

København

Fyldepenne-
Magasinet

Amagertorv 16 København K

OLAF STRANDBERG

Amaliegade 37 København K

Grafisk Compagni 1/2

København S

**Skandinavisk
Kartonnagefabrik**

Nyhavn 31 Opgang G
Tlf. Palæ 2793 - 2794

PAPIR- OG URLAGER

»LUNA« Papirhandel
egget Fyldepenneværksted
Algade 6 Holbæk Tlf. 619

Emanuel Petersen

BROLÆGGERSTRÆDE 9, KØBENHAVN K.

G. BIEHL & CO.

København

L. F. Mørck & Co.

København

Aage Seibæk

Finlandsgade 9

København K

PIRELLI GUMMIRINGE

Aktieselskab

Ny Toldbodgade 27

København K

AKSELHOLM

AKTIESELSKABET

Hannovergade 8

København S

Møde i foreningen Gestapofangerne

Landsforeningen Gestapofangerne hovedbestyrelse afholdt møde i Fredericia i dagene 28. og 29. november.

I beretningen for foreningens arbejde i det forløbne år omtalte formanden de forskellige højtideligheder, juleaften i Ryvangen, 9. april på Rådhuspladsen, 4. maj ved Helligåndskirken og 29. august foran Christiansborg slot. Man enedes om at fortsætte disse smukke arrangementer, selv om de koster foreningen mange penge og et stort arbejde.

Landsstævnet til Malmö og Helsingborg var forløbet på en smuk og værdig måde, hvor deltagerne havde bragt repræsentanter for svenske myndigheder og hjælpeorganisationer en varm tak for Sveriges hjælpearbejde i foråret 1945. 30 svenske repræsentanter havde ved denne lejlighed fået overrakt mindegaver, specielt fremstillede bronze-lysestager med inskriptionen »Tak Sverige«.

Efter en del forhandlinger har kirkeministeriet påtaget sig udgifterne til vedligeholdelsen af mindesmærket ved Helligåndskirken. Flammen i mindesmærkets offerskål vil herefter blive tændt 7 gange hvert år.

Foreningen er medlem af »Commission Internationale contre le regime Concentrationnaire«, og formanden aflagde beretning om denne kommissions arbejde og om de opnåede resultater. Man enedes om at lade kommissionen afholde møde i København til foråret.

Arbejdet indenfor »Frihedskampens Veteraner« var også forløbet tilfredsstillende og gnidningsløst. Denne organisation er tilsluttet World Veterans Federation, der udfører et stort arbejde for tidligere veteraner og i dag omfatter 16.000.000 medlemmer. Der udgives et medlemsblad, »The World Veteran«, som gratis tilsendes de tilknyttede organisationer. Frihedskampens Veteraner har været meget behjælpelige med løsningen af

nogle af de opgaver, foreningen Gestapofangerne søger løst, og de går blandt andet varmt ind for hjælpen til tidligere k-z-fanger, der for tiden befinder sig i Vesttyskland. Også tanken om en ændring af mindelunden i Ryvangen, så den kommer til at omfatte samtlige navne på dræbte modstandsfolk fra hele landet, har fået eenstemmig tilslutning fra Frihedskampens Veteraner.

Efter formandens beretning fortalte provinsrepræsentanterne om arbejdet i provinsen og de afholdte højtideligheder der, hvorefter man drøftede foreningens fremtidige arbejde og retningslinier.

Efter at have drøftet muligheden af en løsladelse af de sidste tyske krigsforbrydere, enedes man om at tilsende regeringen følgende skrivelse:

Under henvisning til tidligere løsladelser af tyske krigsforbrydere, henstiller vi indtrængende til regeringen, at der ikke i år, i anledning af julen, igen foretages løsladelser af besættelsestidens allerværste forbrydere og terrorister. Sådanne eventuelle løsladelser vil vække utrolig harme i den danske befolkning og næsten med sikkerhed foranledige tragedier blandt de mennesker, der satte livet og heibredet ind i kampen for et retfærdigt og frit Danmark.

Forsamlingen udtalte sin anerkendelse af formanden, V. Clemmensens, arbejde i den forløbne tid og genvalgte ham, hvorimod man ekskluderede en af landsrepræsentanterne.

Efter at have drøftet mulighederne for næste års store landsstævne, sattedes det interessante hovedbestyrelsesmøde med en gensidig tak for godt samarbejde.

Den ekskluderede er handelsgartner Christen Karstensen, Gråsten, der i et sønderjysk dagblad protesterede mod Clemmensens fremfærd i sagen om den omtalte inskription på Bernadotte-stenen i Kruså. Ved samme lejlighed bebudede Karstensen, at han ville forlange Clemmensens afgang.

Modstand mod tysk genoprustning

Modstandsbevægelsens initiativkomite mod tysk genoprustning indbød den 4. december til et møde i Admiral Geddes gård. Viceformanden for den franske fangeforening, pastor Jean Guillaume fortalte om arbejdet i Frankrig for at hindre en tysk genoprustning.

Mødet fandt en fortsættelse søndag den 13. december i Vartov, hvor man drøftede, hvad man fra dansk side kunne og burde gøre i samme sag.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hælpesfond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak Jørgensens Bogtrykkeri, Ejby pr. Glostrup.

INDHOLD:

	Side
Norsk hilsen	283
En sandfærdig novelle	284
En franskmænd og hans kammerater	285
Adam, hvor er du?	287
Kommunal behandling	291
Landsvignernes rumlerier	293
Hvordan ser den nye generation på frihedskampen?	297
Vort forhold til Tyskland i dag ...	301
De kaldes alumner	303
Nye bøger	305
Benådet og hjemsendt	307
Samtaler i dagens Tyskland	309
Møde hos Gestapofangerne	315

Trykt i 16.300 eksemplarer.
Afliveret til postvæsenet d. 16. december

2/18 6 22

**A/S Oscar
Fraenckel & Co.**

Bogtrykkeri
Nyhavn 31 F København K

**De forenede
Bogbinderier**

v. Kay Bøgvad & Co.
Nyhavn 31 B København K
Palæ 7106

HANS REITZEL's

Forlag
København K

**Anker Kysters
Efterfølger**

Borgergade 14 A København K

AKTIESELSKABET
WILLIAM BOAS

Frederiksgade 11 Tlf. 236 (5 L.)

Brødrene Jansen A/S

København

**SLAGTERIERNES
CENTRAL A/S**

Højbro Plads København

Kaffefirmaet
A/S J. Lauritsen & Co.

Raadhusstræde 5 Kbhvn. K

**J. D. Quist & Komagni
Aktieselskab**

Snaregade 10 København K

JAKOB BADEN

KØBENHAVN K.

Brødrene Vestergaard

KØBENHAVN

BYENS PROTOKOLFABRIK

Peder Hvitfeldtsstræde 9

Tlf. 13684

A/S RECATO

KØBENHAVN

WILHELM HANSEN

Musik-Forlag

København

Jacobsen & Saabyes Eftf.

Nyhavn 43 — København K.

P. WELDINGS EFTF.

København K

Ferd. Andersen & Co.

København